

A3-201 งานสร้างคน คนสร้างงาน บันดาลใจ: The Inspiration at Work Project

วิทยากร: **ทิตา ณ นคร** (ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก)

ผู้ดำเนินรายการ: **พรเพ็ญ วงศ์กัจจมนชัย** (สวสส.)

พรเพ็ญ:

สวัสดีค่ะ ขอต้อนรับเข้าสู่ห้อง 201 งานบันดาลใจ จะทำหน้าที่ชวนคุยในวันนี้ เรามีคนที่เป็ต้นแบบ ขอเชิญ อ.ทิตา ณ นคร ขอเรียกว่าป้ามล ซึ่งเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก หลายท่านคงเคยได้ยินชื่อป้ามลมาบ้างแล้ว สำหรับคนที่ยังไม่เคยรู้จักป้ามลมาก่อน จะขอแนะนำสั้นๆ ตามที่รู้จัก ป้ามลเป็นหนึ่งใน idol ในการทำงาน ถามป้าตอนมาว่าป้าเป็นอะไร ป้ามลออกว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความสนใจทำงานเกี่ยวกับคุณค่าและความหมายของความเป็นมนุษย์ ป้ามีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฝึกฯ ศูนย์ฝึกฯ เป็นสถานที่ซึ่งควบคุมเด็กและเยาวชนที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดตามกฎหมาย หรือเราจะเรียกง่ายๆ ว่าคุกเด็ก ป้ามลทำงานในหน่วยงานที่เป็นหน่วยงานราชการ ทั้งยังเป็นหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่ควบคุมตามกฎระเบียบ ซึ่งมีความแข็ง ดั่งที่สุด เป็นหน่วยงานราชการมากๆ แต่ป้าก็มีทั้งความเป็นตัวป้า วิธีคิด วิธีทำงาน หลายๆ อย่าง วันนี้เราจะชวนทุกท่านที่มีโอกาสเข้ามาในห้องนี้ ได้มาแลกเปลี่ยนและฟังป้าเล่าเรื่องเกี่ยวกับการทำงาน ขอเชิญค่ะ

ทิตา:

ขอบคุณวิชาซีพกลุ่มที่ทำงานด้านสาธารณสุขที่เปิดพื้นที่ให้มาแลกเปลี่ยน ดูเหมือนเนื้องานจะคนละเส้น แต่ในความเป็นจริง ป้าได้เผชิญหน้ากับกลุ่มคนที่ทำงานด้านสาธารณสุข ครู ฯลฯ ที่มีมายาคติเกี่ยวกับเรื่องนี้ มองเด็กกลุ่มนี้ด้วยสายตาที่ไม่ควรจะเป็นสายตาที่ถูกมอง ป้าอยากจะทำให้ดูคลิบสั้นๆ สักหนึ่งคลิบก่อน จะเห็นภาพชัดขึ้น อยากให้ดูคลิบของอาจารย์บรูซ แกสตัน ซึ่งเคยเป็นเหยื่อของเด็กวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งซึ่งมีประมาณ

6 คน 2 คนอายุต่ำกว่า 18 อีก 4 คนอายุเกิน 18 ซึ่งแน่นอนว่าตอนนี้ 4 คนอยู่ในเรือนจำ 2 คนที่ต่ำกว่า 18 ก็ถูกจับ 1 คนเสียชีวิตไปแล้ว อีก 1 คนมาอยู่กับป่า พูดให้เข้าใจง่ายคือมาติดคุก บ้านกาญจนภิเษกเป็น 1 ใน 19 คุกเด็กในประเทศไทย พูดครั้งเดียวพอไม่ต้องพูดซ้ำอีกเพราะคำว่าคุกมันก็หยาบคายเกินไปสำหรับมนุษยกลุ่มนี้

ประเทศไทยเรามีสถานที่ควบคุมเด็กตามกฎหมายจากศาลพิพากษาแล้ว 19 แห่ง มีสถานพินิจซึ่งเป็นสถานแรกรับทันทีที่เด็กถูกจับ เด็กจะอยู่ในโรงพักได้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง แล้วตำรวจต้องส่งเด็กเข้าบ้านเมตตา ซึ่งเรามีบ้านเมตตาครบทุกจังหวัด เราจะภูมิใจหรือเปล่านั้นไม่ทราบว่าตอนนี้เรามีบ้านเมตตาครบหมดแล้ว 77 จังหวัด มีเด็กทำความผิดประมาณ 35,000-50,000 คน ในแต่ละปีที่อายุต่ำกว่า 18 มีเด็กเข้าไปเรียนหนังสือปีละหนึ่งล้านคน มีเด็กที่ถูก drop out ออกมาปีละแสนคน ในแสนคนมาถูกจับ และเด็กที่ถูกจับทั้งหมด 66.81% มีความที่เหมือนกันอย่างไม่น่าเชื่อ ไม่ใช่เหมือนเพราะมีเพศชายหรือเพราะเป็นลูกของพ่อแม่ แต่เขาเหมือนกันเพราะเป็นเด็กที่มีประวัติ drop out คือการให้เด็กออกจากโรงเรียนประมาณช่วง ม.ต้น ประตุโรงเรียนปิดใส่เขา ประตุคุกรอเปิดรับพวกเขา

ประเทศไทยประชุมกันก็รอบก็ไม่รู้ เราใช้คำว่าบูรณาการ เราใช้เป็นเฉพาะในห้องประชุมเท่านั้น แต่เมื่อเรากลับเข้าไปในพื้นที่ที่เราไม่สามารถบูรณาการได้ ก.ศึกษาธิการกับก.ยุติธรรมไม่เคยคุยกันให้ชัดว่าเมื่อเราผลักเด็กปีละร่วมแสนคนออกมา ประตุโรงเรียนปิดใส่เขา ประตุคุกเปิดต้อนรับเขา เขาอาจจะเป็นเด็ก nobody ในห้องเรียน แต่ทันทีที่เขาถูกจับ nobody นั้นจะเปลี่ยนเป็น identity ทันที พอเป็น identity แล้วมันจะยากอีกมากมายมหาศาลเพราะว่ามันจะมีคำสาปต่อตัวเอง ทุกคำคืนในสถานควบคุมในคุก เขาจะบอกกับตัวเองว่า เขาดีไม่ได้ จาก nobody child ในห้องเรียน ซึ่งเขาไม่ได้ทำเองด้วย แต่เป็นเพราะระบบปรารณาเด็กในแบบฉบับหนึ่ง แล้วทำให้เด็กกลุ่มหนึ่งไม่สามารถเป็นใครก็ได้ แต่ในเด็กคนเดียวกันนี้ ทันทีที่เขาไปปล้นเขาเป็น hero ในสายตาของเพื่อนอีก 6-7 คน ขณะที่เขาอยู่ในห้องเรียน เขาเป็น nobody child

ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของระบบที่ผิดพลาด แต่ว่าปัจเจกเป็นผู้รับผล ถ้าเราไม่เข้าใจเงื่อนไขแบบนี้ เราคงจะมีเด็กแบบนี้ออกมาอีกเยอะแยะไปหมดเลย ยิงดีที่คุณ...ไม่อ่านข่าว ถ้าคุณ...เป็นคนอ่านข่าว บ่อยครั้งที่เด็กวัยก่อคดี จะปล้น จะโทรม จะแว้น คุณ...ก็จะอ่านอย่างดรามามากเลย แต่คุณ...ก็ไม่เคยตั้งคำถาม ไม่เคยชวนคนในสังคมคิดในฐานะที่ตัวเองมีสื่ออยู่ในมือ ว่าก่อนหน้าที่เด็กเหล่านี้จะทำแบบนี้เขาคือใครกัน ถ้าเราแหวกมานี้ออกและให้เห็นว่า เฮ้ย ประเทศไทยเรา drop out เด็กออกปีละเป็นแสนคนนะ เด็กเหล่านี้ออกจากโรงเรียนด้วยความพ่ายแพ้ ซึ่งอย่างเดียวกันไม่ใช่อีก โรงเรียนยังมอบอีกอย่างหนึ่งให้เขา สิ่งนั้นก็คือเวลาที่มากมายที่ไม่รู้จะทำอะไร เมื่อสองอย่างนี้มาอยู่ในพิกัดที่พอดีกัน ความพ่ายแพ้บวกกับเวลาที่มากมายเท่ากับการก่ออาชญากรรม แต่เราไม่เคยไปถึงตรงนั้น แล้วเราใช้วิธีลงโทษปัจเจกโดยไม่ดูว่าระบบของเราไม่เอื้อต่อปัจเจกผู้อ่อนแอเหล่านี้

ไม่ได้แปลว่าเราจะบอกว่าเด็กเหล่านี้ทำอะไรก็ไม่ผิด ไม่ใช่ แต่ถ้าเราเข้าใจเงื่อนไขชีวิตเขาเวลาที่เขามายืนต่อหน้าเรา เราจะเกิดสิ่งที่เรียกว่า soft power แล้ว soft power จะตอบโจทย์บางอย่างได้ มันจะคืนคนสู่สังคมได้ ความเป็นพลเมืองหรือกำลังของเมืองจะถูกกู้คืนมาภายใต้การตีความที่ถูกต้อง

ก่อนที่จะไปถึงตรงนี้บ้างก็อยากให้ดู clip นี้แล้วลองคิดคำถามขึ้นมา อาจจะดีกว่าที่ให้ป่าพูดไปเรื่อยๆ ลงส่งคำถามมาหรือลุกขึ้นถามเองก็ได้ เป็นกันเองสบายๆ

Clip VDO

คุณผู้ชมที่ติดตามข่าวอาชญากรรมอาจจะยังพอจำกันได้ เมื่อ 3 ปีที่แล้วมีเหตุที่อาจารย์บรูซ แกสตัน ศิลปินผู้ก่อตั้งวงฟองน้ำถูกจี้ชิงทรัพย์และถูกทำร้ายร่างกาย ปรากฏว่า 3 ปีที่ผ่านมา เยาวชนผู้ก่อเหตุบอกว่า รู้สึกติดค้างในใจ เมื่อวันอาทิตย์ที่ผ่านมาเป็นโอกาสที่ดีที่ได้ทำโอกาสทำการขอขมา กล่าวขอโทษตรงๆ ต่อ อาจารย์บรูซ แกสตัน หลังจากได้กล่าวขอโทษ สัปดาห์หน้า เยาวชนท่านนี้ จะได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ ฝึกอบรม

อ.บรูซ “เราสร้างตัวเองใหม่ในปัจจุบัน แล้วก็ปล่อยให้อดีตผ่านไป การรักดีเป็นเรื่องที่ดี ในเมื่อเรารู้ ชอบ.....”

อย่าตำหนิตัวเองในสิ่งที่ผ่านมา สัมผัสที่เคยทำในอดีต และมองไปในอนาคต คือสิ่งที่บรูซ แกสตัน กล่าวต่อหน้าเยาวชนศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกาญจนาภิเษก 110 คน ในฐานะผู้เสียหายที่เคยถูก เยาวชนก่อคดีทำร้ายร่างกาย ในจำนวนนี้มีเยาวชนที่เป็นหนึ่งในผู้ก่อเหตุทำร้ายร่างกายเพื่อชิงทรัพย์เขาเมื่อ สามปีก่อนร่วมฟังอยู่ด้วย

ถึงเวลาที่เยาวชนคนนี้อะคอยมานาน เพื่อจะได้กล่าวความรู้สึกในใจต่อหน้าบุคคลที่เขาเคยล่วงเกิน

เยาวชน “ผมกราบขอโทษ ที่ผมได้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย ผมรู้สึกผิดกับตัวเองมาก ทำให้ผม เสียใจกับการกระทำของผม และเหมือนผมตัดโอกาสของตัวเอง เช่น การที่ไม่ได้เห็นหน้าลูกสาวตอนลืมตา ดู โลก ขอขอบคุณสำหรับที่ยืนในสังคมที่มีให้ผม ผมขอสัญญาว่าผมจะนำความผิดพลาดครั้งนี้มาเป็นบทเรียนใน ชีวิตอันล้ำค่า จะนำบทเรียนชิ้นนี้ไปดำเนินชีวิตอย่างเข้มแข็ง และเป็นผู้รอดในสังคมได้อย่างสง่างามครับ”

เยาวชนคนนี้เป็นหนึ่งในผู้ต้องหา 6 คนที่ร่วมชิงทรัพย์และทำร้ายบรูซ แกสตันที่สถานีรถไฟฟ้าพระ โขนงเมื่อปี 2554 จนต้องเย็บถึง 33 เข็ม ปัจจุบันเขาอายุ 21 ปี และกำลังจะได้รับการปล่อยตัวในสัปดาห์หน้า แต่การได้รับการยกเว้นโทษในฐานะเยาวชน หรือการได้รับอิสรภาพก็ไม่มีความหมายเท่ากับการกอดที่แสดงถึง การให้อภัยจากเหยื่อที่เคยถูกเขาล่วงเกิน

การขอโทษและได้รับการให้อภัยจากผู้ถูกกระทำ เป็นประตูดสู่อิสรภาพภาพที่แท้จริงในความรู้สึกของ เยาวชนที่บ้านกาญจนาภิเษกหลายคน

แต่ไม่ทุกคนที่จะมีโอกาสนี้ เยาวชนคนนี้ก็ก่อคดีฆ่า เหยื่อเสียชีวิต เขาไม่มีโอกาสแม้จะกล่าวคำขอโทษ กับครอบครัวของผู้สูญเสีย

เยาวชน “ผมอิจฉา ผมไม่มีโอกาสได้ขอโทษเหยื่อของผม มันเป็นแรงกดดันให้ผมคิดอยู่ตลอดเวลาสิ่งที่ ผมทำลงไปตอนนั้นเป็นแค่อารมณ์ชั่ววูบ แต่มันเป็นบาดแผลที่อยู่ในใจผมตลอดเวลา”

ป้ามล “ที่เราเลือกทำกับเด็กบางคนนั้นถามว่าใครบ้างที่เราเลือกทำ กลุ่มที่ขึ้นหน้าหนึ่ง กลุ่มที่สื่อ กลุ่มที่สังคม นักเล่าข่าว เอาไปพูด เอาไปแต่มีสี่ชะเยอะมาก มันเหลือข้อมูลอยู่ในพื้นที่ยาวนานแสนนาน ซึ่งเด็กเหล่านี้ถ้าเราไม่ทำ หรือไม่ลงทุนลงแรงให้มากแบบนี้ การชำระสะสางรอยที่เปื้อนมันจะยากและไม่อาจทำได้ด้วยกระบวนการปกติของบ้านกาญจนาภิเษก”

เยาวชนที่บ้านกาญจนาภิเษกจำนวนมากก่อคดีอุจฉกรรจ์ แต่ในฐานะที่ยังเป็นเยาวชน พวกเขาจึงถูกส่งตัวมาที่ศูนย์ฝึกอบรมต่างๆ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมบ้านกาญจนาภิเษกยอมรับว่า การใช้เวลาเพียงไม่กี่ปี เปลี่ยนแปลงคนเหล่านี้ให้เป็นคนดีกลับคืนสู่สังคม กระบวนการสำคัญที่ต้องทำคือการเปลี่ยนทัศนคติให้พวกเขาเห็นคุณค่าในตัวเอง เริ่มจากการถอดแอดความรัก จากนั้นเริ่มสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้พวกเขาเห็นความผิดพลาดที่ผ่านมา เมื่อถึงเวลานั้นพวกเขาจะเกิดความรู้สึกผิด เวลานี้เองที่พวกเขาจะต้องการกล่าวคำขอโทษและได้รับการให้อภัยจากผู้ที่เขาเคยกระทำมากที่สุด (จบคลิป)

พรเพ็ญ:

บ้านกาญจนาภิเษกก็จะไม่เหมือนกับบ้านศูนย์ฝึกที่อื่น ป้ามีแนวคิดหรือวิธีคิดอย่างไร เรากำลังพยายามทำอะไรกันอยู่

ทิวา:

จุดที่เป็นสารตั้งต้นทางความคิดของป้าก็คือป้าไม่เชื่อว่าคนเราจะ born to be ไม่ว่าจะคุณจะเป็นปัญญาชนของประเทศนี้หรือคุณจะเป็นผู้ก่ออาชญากรรมในประเทศนี้ ทั้งดีและชั่ว ขาวและดำ เราไม่ได้ born to be เราเป็นส่วนผสมของหลายๆ อย่างของสังคมนี้ และผลที่สุดมันก็เป็นเรา จากครอบครัวของเรา จากการศึกษาของเรา จากกฎหมายของประเทศ จากการจัดการของผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อเราเชื่อว่าไม่มีใคร born to be เวลาที่เด็กหนึ่งคนถูกส่งมาอยู่กับเรา ที่จริงเขามาเป็นรุ่น ตอนนี่รุ่น 72 แล้ว เวลาเด็กแต่ละรุ่นมาป็นอยู่ต่อหน้าป้าตั้งแต่ 20-51 คน แน่นนอนว่าเขาจะมาพร้อมกับแพ้มอาชญากรรมที่เยอะมาก สูงสุดที่เราเคยเจอที่บ้านกาญจนาฯ แม้ว่าเขาถูกจับด้วยคดีฆ่าคนมาหนึ่งคน แต่ว่าในช่วง ม.2 ของเขา เขาฆ่าคนมาแล้วถึง 6 คน ถึงกระนั้นก็ตาม สิ่งที่เราเห็นในตัวเขาคือปัจเจกหนึ่งคนที่พ่ายแพ้ ซึ่งเมื่อเรารู้สึกอย่างนี้เราก็ต้องคิดกระบวนการขึ้นมาเพื่อที่จะกู้เขากลับคืนมาให้ได้

เราเชื่อว่าเด็กทุกคนมีสิ่งที่ดี อยู่ในตัว แต่ยากมากที่เขาจะดึงมันออกมา และเขาคนเดียวก็คงจะไม่ไหว เมื่อเรามีความเชื่อแบบนี้เราจะมองหา soft power เข้ามาใช้ในการจัดการเสมอ อย่างเช่นหนุ่มน้อยที่เราเห็นในข่าวคนนี้ เราพบว่าเด็กหลายคนในบ้านกาญจนาฯ ที่เคยเป็นข่าวหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์หรือเคยออกทีวี เขาจะมีความต่างจากเด็กที่มาด้วยคดีฆ่าคนอื่น ๆ ที่ไม่เคยขึ้นหน้าหนึ่ง ทำไมการขึ้นหน้าหนึ่ง การออกทีวีจึงมีความต่าง เฉดสีจะไม่เหมือนกัน เด็กที่เคยขึ้นหน้าหนึ่งเขาจะรู้สึกเหมือนกับว่าเขาอยู่ในพื้นที่สาธารณะที่โจ่งแจ้งมาก เวลาเขาออกไปเขาจะหวาดหวั่นมาก เขาจะรู้สึกว่าการผิดของเขาเป็นสิ่งที่ประจักษ์ต่อทั้งสังคม ทั้งหมดนี้มันจะทำให้การคืนเขากลับไปมันไม่ง่าย

เรามีเด็กอีกคนซึ่งอยู่ในบ้านกาญจนนา เราเริ่มต้นทำก่อน case นี้ ก็คือเด็กที่เอาก้อนหินปา...เสียชีวิตที่อยุธยา เด็กคนนี้อยู่กับเราปี สิ่งที่เราพบก็คือนักข่าวสนใจมาก ทุกครั้งที่มีการปาหินในประเทศไทย นักข่าวก็จะตรงรี่มาที่บ้านกาญจนนา เหมือนเด็กคนนี้มีภาษาสัญลักษณ์อยู่ในตัว เป็น regent ของการปาหินแห่งประเทศไทย ว่าเป็นตำนานของการปาหินไปแล้ว ทั้งหมดนี้มันเป็นเรื่องจริงของนักข่าว แต่มันทำให้อัตลักษณ์ของเด็กพังไปหมดเลย แน่แน่นอนว่าเราคงไปหยุดนักข่าวไม่ได้เพราะมันมีระบบเยอะแยะไปหมด เราอาจจะพูดได้เป็นรายคนแต่ไปหยุดระบบทั้งหมดไม่ได้ ทางเลือกเดียวที่เราทำได้คือต้องทำให้เด็กคนนี้รู้สึกถึงความเป็นคนในตัวเขามันต้องแข็งแรง เมื่อเขาผ่านขบวนการเยียวยาแล้ว ถามว่าเครื่องมือมันอยู่ที่ไหน ปรึกษาจิตเวชก็ไม่ช่วย ป้ายืนยัน ต่อให้เอาเขาไปโรงพยาบาลอาทิตย์ละครั้งก็ไม่ช่วย

สิ่งเดียวที่ทำได้คือเรากลับไปหาเหยื่อของเขา ป้าต้องกลับไปหาภรรยาของเหยื่อ ไปยื่นต่อหน้าเธอ ซึ่งเธอก็ไม่ได้เมตตาเราในครั้งแรกๆ เธอก็โกรธเรา นับเราเป็นส่วนหนึ่งของคนที่ฆ่าสามี เราก็เที่ยวไปเที่ยวมา จนถึงวันที่เธอสูงกอมพอ จนนำมาสู่การขอโทษและการให้อภัย ทำให้เราค้นพบว่าการเยียวยาที่เกิดขึ้นโดยเหยื่อมันสำคัญมาก เด็กเขารู้สึกว่าเขาสะอาดขึ้น

ต่อมาเราก็มีหนุ่มน้อยคนนี้มา ซึ่งก็อยู่ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ และจริงๆ หนุ่มน้อยคนนี้มีเขม็องค์ประกอบในชีวิตที่น่าห่วงมากกว่าคนเอาหินปา อายุของเขาตอนที่ปล่อย 21 ปี ยังไม่เสถียร โดยทั่วไปจะเสถียรจริงๆ เมื่ออายุ 23-24 จะนิ่งกว่านี้ แค่อสองเรื่องนี้ก็ทำให้เรากังวลใจ แต่เมื่อคำพิพากษาให้ปล่อยมาแล้ว ถามว่าเราต้องทำอะไร

สิ่งที่จะต้องทำมีเยอะมาก เราก็ต้องวิ่งไปหา อ.บรูซ แกสตัน เวลาเราไปหาเหยื่อของเด็กๆ ถามว่า ลึกลับ เรากลัวไหม เราก็รู้สึกนะค่ะ เพราะเหยื่อเขาเป็นผู้เสียหาย เราก็ไม่รู้ว่าทำที่เขาเป็นอย่างไร แต่ประสบการณ์ก็บอกเราว่า ตอนที่ไปหาภรรยาของเหยื่อที่ถูกปาหินกับ อ.บรูซก็ไม่เหมือนกัน อ.บรูซเราคุย ชั่วโมงเดียวรู้เรื่อง ของอีกคนเราใช้เวลาหนึ่งปีที่ต้องเที่ยวไปเที่ยวมา แต่เราก็ต้องเข้าใจว่าเงื่อนไขในชีวิตทำให้คนไม่เหมือนกัน อ.บรูซถามว่า ผมต้องทำอะไรบ้างละ บ้านกาญจนนา เคยทำอะไรบ้างละ เราก็เลยเล่าให้ฟัง และถามว่าอาจารย์จะเมตตาให้เราพาเด็กมาหาอาจารย์ที่ทำงานหรือที่บ้าน อาจารย์บอกไม่เป็นไรถ้าเราเคยทำที่บ้านกาญจนนา ก็ทำ

ในที่สุดเราก็มีพิธีอันงดงาม พิธีที่ศักดิ์สิทธิ์แบบนี้มีผลต่อความรู้สึกทางจิตใจของเด็กมาก เด็กเขารู้สึกว่าเขามีค่า เมื่อก่อนเขารู้สึกว่าเขาเป็น nobody child เป็นคนที่ไม่สำคัญต่อใครเลย แต่เวลาเราทำกิจกรรมแบบนี้กับเด็ก เราทำให้เขารู้สึกเหมือนหนึ่งเขามีค่าที่สุดสำหรับเรา ลงทุนเต็มที่เลย

วันที่ อ.บรูซมาให้ภัย ตัวท่านก็มาในฐานะผู้ใหญ่คนหนึ่ง ก็มาให้ภัยเด็ก แต่นี่ก็เป็นบทเรียนที่เราได้หลังจากนั้น อาจารย์ไปเล่าให้เพื่อนหลายคนฟังและเขียนลงใน FB อาจารย์รู้สึกว่าเขาเข้าจริงแล้วไม่ได้เป็นผู้ให้ อาจารย์รู้สึกตอนเดินออกจากบ้านกาญจนนามันยิ่งใหญ่กว่านั้น ใจมันฟูมาก มันไม่เคยรู้สึกแบบนี้มาก่อน หลังจากได้บอกอดีตเด็กคนนั้นซึ่งเป็นคนเคยทำร้ายอาจารย์ มันเป็นความรู้สึกที่พิเศษมากจริงๆ เราก็รู้สึกได้ เราก็เรียนรู้กันไป

เด็กคนนี่ตอนที่จะปล่อยเราก็กัง mark ว่ามีหลายเรื่องที่เราห่วงใย ในที่สุดเราจะต้องให้วัคซีนเขาอีก เข็มหนึ่ง เข็มสุดท้าย บ้านกาญจนนาฯ เราจะติดตามด้วยตัวเราเองอีกหกเดือน แต่โดยทั่วไปมากกว่าหกเดือน เพราะเด็กๆ จะกลับมาวันสู่เหย้ากันปีละครั้งอยู่แล้ว เราไม่สนว่ากรมคุมประพฤติจะติดตามอย่างไร แต่ตัวเราจะติดตามของเราเอง เพราะเรา follow up บนฐานของความสัมพันธ์แนวราบ บนฐานของคนที่เราคุ้นเคยกันอย่างมากๆ เวลาเราไปเยี่ยมเด็ก เขาไม่รู้สึกรู้สีกว่าเราไป follow up เขา ตรงนี้สำคัญมาก เรามาเช็ที่ต้นทุนก่อนว่าการ follow up ที่ไม่ใช่เป็นการ follow up ที่เป็นไปตามกฎหมายมันต้องเกิดจากต้นทุนอะไรบ้าง

เด็กคนนี่พอครบเดือนที่สอง บ้านกาญจนนาฯ ต้องรีบทำวัคซีนเข็มที่สองให้กับเขาทันที เราไปที่บ้าน แล้วก็ชวนเขา วันนั้นลงทุนเยอะใช้เงินอีกร่วมหมื่น ชวนภรรยาเขา ชวนครอบครัวที่ adopt เขา ตัวเขา ลูกเขา และเพื่อนบางคนในบ้านกาญจนนาฯ ที่ยังอ่อนแอและเปราะบางอยู่ เราไปที่ร้านอาหารเยอรมันตะวันแดง พระรามสอง ซึ่งเป็นร้านที่อาจารย์บรูซ แกสตันเล่นดนตรีไทย เล่นระนาดอยู่ เราไม่ได้บอกอาจารย์เพราะเรากลัวว่าอาจารย์จะเลี้ยงเรา เราไม่อยากรบกวนอาจารย์

เราก็ไปกันเองแล้วก็จองโต๊ะติดเวทีซึ่งอาจารย์ไม่เห็นเรา แต่เราเอาหมูน้อยของเรานั่งดูอาจารย์ให้เห็นว่าเมื่อผู้ชายคนนี้อยู่บนเวที เมื่อคนมองผู้ชายคนนี้นั้นมีอะไรบ้าง ความเป็นมนุษย์ของเขาถูกปลุกอยู่ตลอดเวลาสองชั่วโมงที่เรานั่งดูอาจารย์บรูซเล่นระนาดอยู่บนเวที อาจารย์บรูซสนทนากับคนที่อยู่ในร้านอาหารเยอรมันตะวันแดง เด็กเขาเห็น ซึ่งในเงื่อนไขชีวิตจริงของเขาก่อนเขาก่ออาชญากรรม ก่อนเขาจะปล้น เขาอยู่ในแก๊งค์เสือ เขาไม่เคยพาตัวเองเข้าไปในพื้นที่แบบนี้ เขาถูกทำให้เป็นคนอื่นของสังคม ถ้าใครเคยดู Hotel Rawanda ก็คงคล้ายกัน คนที่ฆ่าก็เป็นคนอื่นทั้งนั้นแหละ เราไม่ใช่เป็นห่วงโซ่ชีวิตของกันและกัน ดังนั้นการฆ่า การปล้นของเด็กเหล่านี้จึงถูกออกแบบด้วยกระบวนการหล่อหลอมทางสังคมด้วยเหมือนกัน ไม่ใช่เขา born to be ระหว่างที่เขาดูอาจารย์บรูซ เราก็ดูกับเขาไป เห็นอะไร รู้สึกอย่างไร เขาก็น้ำตาคลอหลายหน “ผมไม่น่าทำเนาะป่าเนาะ” ไม่เห็นไรหรอกลูก ทั้งหมดนั้นมันเป็นแค่อดีตของเรา แต่เราจะเกิดใหม่กันแล้วเนาะ

สุดท้ายเราก็มีของที่เรเตรียมไป มอบให้อาจารย์บรูซระหว่างที่อาจารย์ยืนคุยอยู่บนพลอร์ อาจารย์ก็ตกใจพอเห็นเราว่ามากันได้ยังไง จากนั้นก็มีการสนทนากันตอนที่อาจารย์ลงจากเวที ซึ่งวัคซีนเข็มสุดท้ายนี้มีความหมายมาก แม้ว่าเขาจะถูกโอบกอดโดยอาจารย์บรูซมาแล้วก็ตาม คงนึกภาพออกว่ากระบวนการทั้งหมดนี้มันจำเป็นต้องทำ ถ้าถามว่าไม่ทำได้อีก คำตอบก็คือว่าอาจจะไม่ได้จริงๆ

แม้ว่าในโครงสร้างของระบบคุณไม่ได้ออกแบบให้เราต้องทำแบบนี้ เพราะคุณเอาคนไว้หลังกำแพง แล้วคุณก็เขียนงบประมาณของประเทศ ผ่านทางกระทรวง ก็คือต้องอยู่หลังกำแพง ค่าใช้จ่ายแบบนี้คุณไม่ได้คิดเผื่อเอาไว้ แต่เวลาเราจะหมุนคนหนึ่งคนออกไปสู่แสงสว่างได้ เรากลับต้องการตัวกิจกรรมแบบนี้มากกว่า กิจกรรมที่เขาถูกนับเป็น 1 ใน 65 ล้านคนของประเทศ เป็น 1 ในชุมชนนั้น เป็น 1 ของ 7,000 ล้านคนในโลกใบนี้ต่างหาก มันจึงจะหมุนตัวเขาออกมาสู่แสงสว่างนั้นได้ แต่งบประมาณของคุณไม่ได้ออกแบบไว้เป็นแบบนี้ทั้งหมดนี้มันต้องคุยกันอีกไกลมาก

ป่าเคยเจอเด็กบ้านกาญจนาฯ จำนวนหนึ่งที่เขาเคยขึ้นหน้าหนึ่ง ตอนนี้เรามีเด็กที่ขึ้นหน้าหนึ่งอย่างน้อยอีก 2 คน เป็นคดีที่แรงมาก หนึ่งในนั้นก็คือคนที่ยิงน้องของคุณ.... เสียชีวิต ซึ่งตอนนี้เขาอยู่กับเรา แน่แน่นอนว่าเขาสุขแล้วละตอนนี้ เราพยายามจะทอดสะพานไปหาคุณ... เพื่อที่จะนำไปสู่พิธีแห่งการขอโทษที่ยิ่งใหญ่ระหว่างเขาสองคน แต่ในนาที่นี้เราวัดอุณหภูมิได้ว่าคุณ...ยังไม่สุข ซึ่งเราก็เข้าใจได้เหมือนกันสำหรับคนเป็นเหยื่อ แต่ว่าหนุ่มน้อยที่อยู่กับเราสุขไหม สุขแล้ว รู้สึกผิดชอบชั่วดี รู้สึกอับอาย รู้สึกเสียใจ รู้สึกไปหมด ซึ่งรู้สึกฝั่งเดียวก็ไม่ได้ อีกฝั่งหนึ่งต้องรู้สึกด้วย เราไม่ใช่เป็นฉากที่จับนักเรียนช่างกล 2 โรงเรียนมาจับมือกันแล้วก็ถ่ายรูปแล้วก็จบ มันคงทำแบบนั้นไม่ได้ นั่นก็เป็นแค่พิธีกรรมที่อะไรก็ไม่รู้ แต่อย่างงั้นมันต้องสุข

กับอีก case หนึ่งที่เรากำลังมีและกำลังรอกการทำงานอยู่ ก็คือเด็กที่มาจากครอบครัวที่ร่วมกันฆ่าคนในครอบครัว พอเราเห็นข่าวแบบนี้ในหนังสือพิมพ์เราก็อาจจะตัดสินอะไรไปเยอะแล้ว อย่าง case นี้เป็นการฆ่ากันในครอบครัว ฆ่าเสร็จแล้วก็เอาศพไปทิ้งแล้วก็มาแจ้งความว่าคนหาย ถ้าเราเห็นแต่ภาพข้างนอกเราก็จะเห็นความโหดร้าย แต่ถ้าหากเราแหวกเข้าไปดูเรื่อยๆเรื่อยๆ เราจะเห็นบางอย่างว่ากลไกในประเทศนี้ก็ซำรุดจริงๆ ความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้มีความหมายในพื้นที่การแก้ปัญหา เรามองว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว เราไม่มีใครยื่นมือเข้าไปเพื่อที่จะทำให้กระบวนการตรงนั้นมันถูกดูแล เยียวยา counseling มันไม่มีทั้งนั้นแหละ ถึงที่สุดศาลเตี้ยมันก็เกิดขึ้นเอง พอเกิดศาลเตี้ยเราไม่ได้มองเรื่องศาลเตี้ย เรามองเป็นเรื่องความโหดร้าย ไม่ได้แปลว่าการฆ่าคนของครอบครัวนั้นจะถูกต้อง แต่เครื่องมือที่เรามีไม่เพียงพอที่จะทำให้คนกลุ่มหนึ่งออกมาจากปัญหาได้

สิ่งที่เราเห็นทั้งหมดนี้ เมื่อเวลาขึ้นหน้าหนึ่ง ถ้าเราไม่เข้าไปช่วยทำกระบวนการบางอย่าง เด็กจะรู้สึกที่ตัวเองออกมายาก ประเทศไทยเรามีนักข่าวสายอาชญากรรมกลุ่มหนึ่งซึ่งทำสิ่งที่ย้อนแย้งกับโลกใบนี้ กับประเทศที่เขาพัฒนาไปแล้ว คือหลายประเทศในโลกเขาไม่เอาเด็กขึ้นหน้าหนึ่ง แต่นักข่าวสายอาชญากรรมประเทศไทย การขึ้นหน้าหนึ่งถือว่าเป็นงานชิ้นโบว์แดงของเขา มันก็เลยนำไปสู่ความพยายามที่จะดึงนักข่าวสายอาชญากรรมเดินออกมาจากมุมของตัวเอง ก็เลยเป็นความร่วมมือของสองสถาบัน คือสถาบันอิศราซึ่งดูแลนักข่าว กับองค์การ UNICEF ปีหนึ่งเขาจะจัด workshop ให้กับนักข่าวสายอาชญากรรมปีละครั้ง โดยที่เชิญคุณ Kate ผู้เชี่ยวชาญจากประเทศออสเตรเลีย ทำอย่างนี้ทุกปี ครั้งที่ 9 แล้ว คุณ Kate ก็จะมาจัด workshop ให้กับนักข่าวกลุ่มนี้เพื่อให้เห็นว่าการนำเด็กมาขึ้นหน้าหนึ่งมันละเมิดสิทธิของเด็กอย่างไร มีผลอย่างไร เขาก็จะ workshop กัน 3 วันเต็ม แต่วันสุดท้ายคุณ Kate ออกแบบ ซึ่งนำมาสู่ผลผูกพันกับบ้านกาญจนาฯ ก็คือว่าเอาประจักษ์พยานที่เคยขึ้นหน้าหนึ่งมาคุยกับนักข่าวที่ผ่านกระบวนการเรียบร้อยแล้ว 2 วันครึ่ง ซึ่งบ้านกาญจนาฯ ก็ไปมาแล้ว 9 ครั้ง โดยเด็กที่จะไปต้องสมัครใจว่าเขาจะต้องไปเจอกับนักข่าว

มีอยู่ครั้งหนึ่ง ธรรมะจัดสรร เด็กที่บ้านกาญจนาฯ ที่ถูกจัดไปเจอนักข่าวคนที่ทำคดีเขาพอดี ทุกอย่างยังอยู่ใน notebook ครบสมบูรณ์ เขาก็เปิดเผยตัวเด็กโน่นนี่นั่น ระหว่างที่เด็กคุยกับนักข่าว เขาบอกกับนักข่าวว่า “จริงๆ ผมไม่ได้คิดว่าพวกผมทำในสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องเป็นข่าว ผมก็ต้องเป็นข่าวเพื่อให้ประชาชนได้รู้ว่าเด็กวัยรุ่นเดินทางผิดไปถึงไหน” แต่จริงๆ แล้วมันต้องถูกเซฟเยอะมาก เช่น ต้องอยู่หน้าไหน แล้วก็ไม่ต้องไม่บอกอัตลักษณ์ของพวกเขา เพราะการที่พวกเขาได้ขึ้นหน้าหนึ่งแล้วก็เปิดเผยตัวของเขา เช่น อาจจะทำหน้า

แต่บอกบ้านเลขที่ บอกโรงเรียน บอกชื่อพ่อแม่ “ถึงที่สุดผมจะได้วุฒิบัตรมาใบหนึ่ง คนที่ทำงานในพื้นที่สีเทา ปนดำ เช่น เจ้าของบ่อน เจ้าของช่อง ซุ้มมือปืน คำอาวุธสงคราม เขาจะชอบเด็กอย่างพวกผมมาก ดังนั้นวันเราที่กลับมาในชุมชนของเรา เราแทบจะเอาตัวไม่รอด ถ้าเราไม่ได้วัคซีนที่มากพอจากบ้านกาญจนาภิเษก เราจะถูกล้อคด้วยคนเหล่านี้ เพราะว่าสิ่งที่ขึ้นหน้าหนึ่งมันมีค่าเท่ากับวุฒิบัตรไปเรียบร้อยแล้ว เราโคตรเจ๋งเลยอะ ไม่ต้อง train อีกในสายตาของคนเหล่านี้”

ทั้งหมดที่ได้ก็พูด คณะวารสาร นิเทศศาสตร์ ก็ไม่ได้สอนคนที่ออกมาเป็นนักข่าว แล้วเด็กเหล่านี้ก็มีเพื่อนหลายคนทีในซุ้มมือปืนรับจ้าง อยู่ในพวกคำอาวุธสงคราม เหตุผลก็คือว่าเราได้ไปให้วุฒิบัตรกับเขาแล้ว และเขาก็ไม่ได้รับวัคซีนหลังจากนั้น นี่เป็นเหตุผลที่เราจะต้องไม่มีข่าวเด็กในหน้าหนึ่ง ไม่ใช่เป็นเพราะว่าเราจะ safe เขา ไม่ได้แปลว่าพฤติกรรมที่เขาทำเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพียงแต่ว่าเราจะไม่ทำให้สถานการณ์มันหนักเข้าไปอีก เพราะเด็กเหล่านี้จะมี identity บางอย่างที่ฝังไปแล้ว และต้องการการกักตุน ซึ่งรายละเอียดการกักตุนก็ไม่ใช่ งานที่ง่าย นี่เป็นเหตุผลที่ต้องมีแบบนี้และอาจจะต้องมีต่อไปเรื่อยๆ

พรเพ็ญ:

ตั้งแต่ที่เคยฟังป้ามลมาและที่ฟังในวันนี้ จะมีความสงสัยมากกว่าป้ามลทำงานกับกลุ่มคนที่บางทีสังคม หรือหลายคนอาจจะคิดว่าเราไม่ควรไปเสียเวลาในการทำ และจะต้องไปทำงานกับหน่วยงานราชการด้วย แล้วป้ามลก็ไม่ได้ทำงานปุพรมเป็นระบบด้วย ใช้ความละเอียดอ่อนมากในการดูเป็นกรณีๆ ไป ก็สงสัยมากกว่าป้ามล ใช้แรงอะไร ช่างในป้ามลทำด้วยอะไรจึงได้มีแรงในการทำงานแบบนี้ งานซึ่งหลายๆ คนถ้าเลือกได้ก็ไม่ทำดีกว่า มันดูยากและดูไม่ค่อยมีผลกระทบอะไรเลย

ทิวา:

ตอนนี้ป้าอายุ 64 แล้ว เดี่ยว 65 ป้าจะหมดสัญญากับบ้านกาญจนาฯ กรมพินิจ กระทรวงยุติธรรม ป้าเป็นคนทำงานคนเดียวของกรมพินิจที่ใช้ระบบ outsource ป้าไม่ใช่ข้าราชการ ธรรมดาสถานควบคุมเด็กในประเทศไทยก็ต้องเป็นข้าราชการ C8 C9 กัน อันนี้ป้าก็ว่ามันคิดตั้งแต่คิดแล้ว เหมือนกับระบบโรงเรียนเรา เราต้องมีเด็กเยอะๆ เพราะว่าคนบริหารจะได้ C8 C9 แต่บ้านแบบนี้แค่เด็ก 30 คนก็เกินตายแล้วนะ

เสาร์อาทิตย์นี้ป้าจะพาเด็กบ้านกาญจนาฯ กลุ่มหนึ่งไปดูหนังที่ Central World เรื่อง Hunting Ground ไปดูทั้งบ้านร่วมร้อยคนคงไม่ได้ แต่หนังเรื่องนี้ก็ต้องดู เพราะมันสามารถมาแลกเปลี่ยนแล้วได้มุมอะไรบ้างมูม ดังนั้นวิธีการเราก็ต้องออกแบบเชิงกระบวนการเสมอ เชิงกระบวนการคืออะไร ก็เขียนเรื่องหนังเรื่องนี้ประกาศในบ้านกาญจนาฯ แล้วคุณสมบัติของคนที่จะไปดูหนังคือกลับมาจะต้องมานั่งเสวนาให้เพื่อนฟัง แล้วจะต้องออกแบบให้เพื่อนร่วมกับตัวเองในการเสวนา จะต้องตั้งคำถามให้เพื่อนคิด เพื่อให้หนังนี้มันแตกตัวออกไปเป็นต้นทุนชีวิตของทุกๆ คน แน่นอนเราต้องลงทุนด้วยเงินซึ่งอันนั้นรัฐไม่ได้ให้อยู่แล้ว เราต้องลงทุนด้วยการทำงานกับเด็ก 5 คนถ้าจะไปดูหนังด้วยกัน แล้วเราต้องให้เด็ก 5 คนมาทำการบ้านเพื่อเสวนาด้วยตัวของเขาทั้ง 5 คนเอง เพื่อชวนเพื่อนทั้งบ้านลุกขึ้นมาขบคิดเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง

เวลาทำเรื่องแบบนี้มันก็ไม่ใช่งานที่ง่าย ถ้าเราปราศจากความเชื่อ ความศรัทธา การตีความสิ่งเหล่านี้ อย่างไม่ใช่เป็นนโยบายของรัฐ ป้าไม่ได้ทำงานในบ้านกาญจนาฯ ด้วยนโยบายของรัฐ ป้าไม่สนนโยบายของรัฐ เพราะนโยบายของรัฐป้าก็ตั้งคำถามเสมอว่าเมื่อนักการเมืองมานโยบายก็เปลี่ยนไป มีเหตุผลอะไรที่เรา จะต้องไปปรับใช้กับการเมือง ไม่ใช่แปลว่าเราจะดูถูกคน แต่หลายเรื่องไม่ใช่เรื่องที่คุณจะเรียนรู้ได้ชั่วข้ามคืนเมื่อ คุณมารับตำแหน่ง คุณไม่อาจจะเรียนรู้ได้ชั่วข้ามคืน ดังนั้นข้าราชการประจำที่นั่งทำงานอยู่กับนักการเมือง ทำไมเราจึงไม่ได้แสดงตัวตนของเราที่อาจหาญที่จะบอกภายใต้การทำงานอันยาวนานของเรา ไม่ได้แปลว่าเราจะปฏิเสธ แต่ให้มันสมดุลกัน ให้มันสมน้ำสมเนื้อกัน ไม่อย่างนั้นนโยบายก็แกว่งไปแกว่งมาอยู่อย่างนี้

ที่ป้าเลือกทำงานในบ้านกาญจนาฯ เพราะป้ามีความเชื่อจริงๆ ว่าไม่มีมนุษย์คนไหน born to be แล้ว เราเสียเวลากับการจัดการกับปัจเจกโดยที่เราไม่แตะระบบเลยนานเกินไปแล้ว ถ้าป้าจะต้องตายจริงๆ ที่ป้าคิดว่าป้าตีความสิ่งเหล่านี้ได้แล้ว แล้วป้าก็ยังไม่สนมัน ป้าก็รู้สึกถ้าป้าตายก็เหมือนกับตกทุกข้ออยู่ในความตายนั้น เพราะเรารู้สึกได้ว่าเราไม่กล้าหาญพอ เราไม่ยอมใช้ตัวเราเอง ทั้งๆ ที่เราน่าจะคิดได้แล้วว่านี่มันไม่ใช่ปัญหาของปัจเจกแล้ว

ตอนที่ทหารยึดอำนาจ เขาเขียนรัฐธรรมนูญปี 2557 ชั่วคราว แล้วเขาก็เขียนรัฐธรรมนูญว่าประเทศไทยต้องมีคณะกรรมการปฏิรูปแห่งชาติ สปช. เขาเขียนว่า สปช.ต้องมาด้วย 2 เส้นทาง เส้นทางหนึ่งคือเดินไปสมัครที่รัฐสภาเพื่อไปเป็น สปช. ไปเขียนกฎหมาย อีกเส้นทางหนึ่งคือนิติบุคคลเป็นผู้เสนอ ซึ่งป้าก็ไม่ได้สนว่าจะเป็นอะไรทั้งสิ้น ป้าก็ทำงานของป้าอยู่ดีๆ มีคนบางคนที่เป็นิติบุคคลก็บอกว่าอยากส่งชื่อป้า ป้าต้องไปเขียนกฎหมาย เขียนกติกาเหมือนกับคนอื่น ป้าไม่ได้อยากไป ถึงที่สุดก็มีคนร้องขอ ป้าก็ทนรับไม่ได้ ป้าก็ OK ไป พอเขาเอาชื่อป้าไปสมัคร มันมีบางอย่างที่ป้าต้องทำด้วยตัวเอง OK คุณไป search เอาใบปริญญาป้ามาได้ เอาโน่นเอานี้มาได้หลายอย่าง มีบางอย่างที่ป้าต้องทำด้วยตัวป้าเอง แล้วนาที่นั่นมันก็ถึงรัฐสภาแล้ว เขาใช้เวลาป้า 3-4 นาที ต้องรีบส่งมานะ ก็คือวิสัยทัศน์ ป้าก็ใช้เวลา 3-4 นาทีเขียนวิสัยทัศน์เพื่อส่งไปให้เขา

ในวิสัยทัศน์ป้าจำได้ว่าป้าเขียนประมาณ 8 บรรทัด ป้าเขียนว่า “ถ้าข้าพเจ้าเป็นอาชญากรที่ใจคอโหดเหี้ยม และข้าพเจ้าก็มีอาวุธปืนอยู่ในมือ ข้าพเจ้ามีกระสุนอีก 6 นัด ข้าพเจ้าคงฆ่าคนได้เพียง 6 คน ตามกระสุนที่ข้าพเจ้ามี แต่ถ้าข้าพเจ้าเป็นผู้นำทางการศึกษาของประเทศนี้ และข้าพเจ้ามีอุดมการณ์ทางการศึกษาที่ผิดพลาด ข้าพเจ้าสามารถฆ่าคนได้เป็นแสน แล้วคนเหล่านั้นไม่ได้ตายเป็นศพให้เราต้องเก็บ แต่เขาตายแล้ว ในฐานะผู้แพ้ของสังคม เขาตายแล้วในฐานะจิตวิญญาณอันล่มสลาย ข้าพเจ้าเชื่อเช่นนี้จริงๆ” ป้าจะถูกเลือกด้วยเหตุผลใดก็ได้แล้วแต่ ป้าก็อยู่ได้ไม่นาน อยู่ได้แค่ 4 เดือน ในที่สุดป้าก็ต้องออกมาเพราะมันเป็นสิ่งที่ไม่เชื่อเราไม่ชอบ และมันไม่ใช่ตัวเรา

บ้านกาญจนาฯ เป็นงานที่ป้าเชื่อ ป้าชอบ และมันใช่ อาจจะมีคนพูดก่อนหน้าป้าไปแล้วหลายสิบปีว่าเมื่อไรเราเลือกทำในสิ่งที่เราเชื่อ ชอบ และใช่ ทุกวันที่เราทำงานมันไม่ใช่เราทำงาน ป้าก็ไม่ได้คิดว่าป้าทำงาน ป้าคิดว่าป้าได้อะไรจากเด็กๆ มากกว่า ถ้าใครคิดว่าป้าเก่ง ป้าก็ต้องบอกว่าไม่ใช่เพราะป้าเก่ง จริงๆ เด็กเหล่านี้ไม่ได้เลวร้ายเกินไปต่างหาก

เมื่อกู้บ้านนั่งรถตู้จาก กทม.เขามาส่งป่าที่นี่ เขาก็จะชมป่า เขาบอกว่าเห็นเจ้าหน้าที่ข้าราชการเขาคูย ป่าก็บอกว่าต้องแบ่งใจไว้ชนิดหนึ่งนะ ป่าไม่ใช่คนเก่ง แต่เป็นเพราะเราหลงลืมอะไรหลายอย่างในตัวเด็กเหล่านี้ ต่างหาก จริงๆ ครั้งหนึ่งของเขาสามารถ survive แต่ผู้ใหญ่อย่างเราหลงลืมต่างหาก พอดีป่าอาจจะไม่หลงลืม ป่าก็เลยพาเขาออกมาได้ แต่ไม่ใช่เพราะป่าเก่ง

พรเพ็ญ:

ป่าลไม่ได้ทำงานที่ศูนย์ฝึกคนเดียว การทำงานกับเพื่อนร่วมงานซึ่งอาจจะมีความเชื่อและความชอบ ไม่เหมือนกับเรา มีวิธีคิดหรือมีอะไรที่จะช่วยให้เราทำงานตรงนี้ได้

ทิวา:

ป่าทำงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐยากกว่าทำงานกับเด็กที่มาติดคุก ทำงานกับผู้ใหญ่มาก แล้วว่าที่นี่ เจ้าหน้าที่บ้านกาญจนาฯ ก็ยังมีลักษณะปลาสองน้ำอยู่ สักวันหนึ่งเขาหวังว่าถ้าป่าจะไปเขาก็ไม่ต้องเป็นเช่นนี้ แต่ว่าจำนวนมากเขาก็ OK เป็นเพื่อนร่วมทางที่ดีกับป่า ตอนนั้นมัน 12 ปีแล้วที่ป่าอยู่บ้านกาญจนาฯ แต่ 3 ปีแรกที่อยู่บ้านกาญจนาฯ ระหว่างป่าและเจ้าหน้าที่ถือว่าเป็นช่วงเวลาแห่งสงครามทางความคิดที่รุนแรงมาก เรียกว่าทุกๆ เรื่องซึ่งเราต้องก้าวข้ามให้ได้ ไม่มีอะไรที่เราจะสร้างการเปลี่ยนแปลงแล้วมันจะถูกทำให้เกิดขึ้น อย่างเช่นเอาง่าย ๆ ถ้าพวกเราจินตนาการว่าเราเป็นพ่อแม่ของเด็กๆ แล้วลูกเรามาติดอยู่ในคุก อีก 3 ปีต่อมา เขาจะคืนลูกให้เรา แต่ลูกเราระหว่างอยู่ในนั้น กินข้าวตบฉากทุกวันเลย ถึงเวลาข้าวก็มาวางเรียงเป็นแถว ถึงเวลาเราก็กิน วันละ 3 มื้อ 3 ปี ถ้ามว่าเราจะได้ลูกหลานแบบไหนกลับไปบ้าน เราจะใช้ชีวิตร่วมกันกับเขาได้อย่างไร ตัวตนของเขาเป็นอย่างไร ด้านมืดของเขาจะเป็นอย่างไร แล้วใครจะรับผิดชอบ

เมื่อเราชวนเจ้าหน้าที่บ้านกาญจนาฯ คูย เราจะต้องเปลี่ยน lifestyle วิธีชีวิตข้างในให้หมดเลยเพื่อจะได้คืนเด็กให้พ่อแม่ไปอย่างที่มีปัญหาให้น้อยที่สุด เริ่มตั้งแต่ทำอาหารกินเองบ้างได้ไหม คำตอบคือไม่ได้ แล้วเราจะให้เด็กอยู่ได้อย่างไรตั้ง 3 ปี โดยที่เด็กไม่ได้ทำอะไรกินเองเลย มันจะได้อย่างไร ถ้าเป็นลูกเราเราจะเอาอย่างไร โอ้โฮ การทำอาหารกินเองมันต้องเกี่ยวข้องกับมืด กับเขียง กระทะ เต่าแก๊ส ป่าถามแล้วมันทำไม หรือคะ คำตอบคือมันเป็นอาวุธไง ป่าก็รู้สึกแล้วคนอีก 22,800,000 ครอบครัวในประเทศไทยเขาจัดการกับเขียง มืด เต่าแก๊สกันอย่างไรละ ประเทศไทยมีคน 65 ล้านคน ยุบเป็นครอบครัวได้ 22,800,000 ครอบครัว แล้วเขาทำอะไรกับอุปกรณ์เหล่านี้ ตกลงมันเป็นเพราะว่าเหล่านี้เป็นอาวุธหรือเพราะว่าเราคิด แล้วเราต้องจัดการอย่างไรระหว่างตรงนี้ของเรา โต้เถียงกันเป็นเดือนกว่าที่เราจะให้เด็กบ้านกาญจนาฯ ลูกขึ้นมา ทำกับข้าวกินเองในบางมื้อ ทุกมื้อเย็นแล้วก็สลับบ้านกัน สุดท้ายมันจบลงด้วยการถกเถียงที่เขาต้องตอบให้ได้ว่า ถ้าคุณคิดว่ามืด เขียง เต่าแก๊สเป็นอาวุธ คุณต้องตอบป่าให้ได้ว่าคิดอย่างไรกับสันติน เพราะว่ามีเด็กหลายคนไปกระแทบคนตายโดยที่ไม่มีมืด ไม่มีเขียง ไม่มีปืน และไม่มีอาวุธใดๆ ทั้งสิ้น มีสันตินล้วนๆ คำตอบก็คือมันมีมายาคติเต็มไปหมดเลยในการจัดการกับชีวิตมนุษย์คนหนึ่ง ซึ่งบัดนี้เด็กบ้านกาญจนาฯ ก็ทำกับข้าวกินเองกันแล้ว มืด เขียงก็คือมืดเขียง ไม่ได้เป็นอาวุธถ้าความคิดของเขาไม่ได้สั่งมัน การทำงานตรงนี้ก็มีความยากจริงๆ แต่คนทุกคนก็เปลี่ยนแปลงได้ แต่ไม่ได้แปลว่าเรารอคอยให้เขาเปลี่ยนแปลง มันต้องมีกระบวนการ

บ้านกาญจนาฯ ก็เป็นหน่วยงานของรัฐหน่วยงานหนึ่ง ดังนั้นกระบวนการไม่ได้ต่างจากหน่วยงานรัฐอื่นๆ เพราะมันก็มีพิมพ์เดียวกัน พิมพ์รัฐของประเทศนี้ก็พิมพ์เดียวกัน เวลาเขาจะรับเจ้าหน้าที่มาให้บ้านกาญจนาฯ ส่วนกลางจะเป็นคนรับ พอสอบเขาก็มีข้อสอบที่ออกแบบมาเรียบร้อยแล้ว มีคนไปพิมพ์ขายเราก็ไปซื้อมาอ่าน เราก็ไปสอบกัน พอเราได้เราก็ถือซองจดหมายมาซองหนึ่ง ไปที่ตามหน่วยงานต่างๆ แล้วเราก็ไปรายงานตัวว่าหนู/ผม สอบได้แล้ว จำนวนหนึ่งก็มารายงานตัวที่บ้านกาญจนาฯ แบบนั้น แต่ป้ามีข้อค้นพบว่า “แล้วหนูรู้ไหมลูกว่าอุดมการณ์ของเราคืออะไร งานของเราคืออะไร” ก็ไม่รู้ มาถึงก็ตั้งคำถามอย่างเดียวว่าเขาจะได้อะไร บ้านพักอยู่ที่ไหน อะไรเป็นอย่างไร 1-2-3-4-5 ถึงที่สุดป้าก็ต้องตอบไปที่กรมพินิจฯ ว่าหยุดการรับคนให้เรา โอ๊ย แค่นี้เขาก็ตกใจแล้ว ขวัญอ่อนมาก เพราะเขารู้สึกว่าระบบมันถูกออกแบบมาแบบนี้แล้วไง แล้วคุณจะมารับคนเองได้อย่างไร มันฝืนระบบไม่ได้ แต่ป้ารู้สึกว่าจะต้องได้ เพราะว่าคนที่ทำงานกับเราต้องรู้จักเรา

แค่เรื่องนี้เรื่องเดียวเราเถียงกันได้ 3 ปี แต่ถึงที่สุดเขาก็อนุญาตให้บ้านกาญจนาฯ รับคนได้ แต่ว่าก็มีเงื่อนไข เช่น อย่าทำผิดกฎระเบียบ ก็ไม่เห็นยากอะไร แค่นี้ความตามตัวหนังสือแล้วก็ไปติดที่ อบต.ทุกแห่ง ย่านคลองโยง ย่านนครปฐม ตัดมันให้หมด แล้วทำ process การรับคนก็ปกติหมด ก็ไม่เห็นมีอะไรยาก แล้ววันหนึ่งคนก็มาสมัคร ก่อนคนมาสมัครเราก็ทำกระชากับเด็กๆ อีก เขียน story งดงามเลยว่าเราจะมีคนเดินเข้ามาในบ้านเรานะลูก ทั้งผู้หญิง ผู้ชาย และไม่ใช้ผู้หญิงและผู้ชาย เขาเป็นลูกของพ่อ เขาเป็นลูกของแม่ เขาเป็นแม่ของเด็กคนหนึ่ง เขาเป็นพ่อของเด็กคนหนึ่ง เขาจบมหาวิทยาลัย เขาจบการศึกษา ทุกคนมีความหวังกับตัวเขา เขามีความหวังกับตัวเขาเอง เขาจะเดินมาสมัครงานที่บ้านเรา เราจะดูแลเขาอย่างไร เพื่อให้ความฝันของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับเขามันยังอยู่ แล้วเราต้องทำอะไรกับเขาบ้าง เด็กก็ทำเป็น เด็กก็เดินไปทักทาย ยกมือไหว้เขา จนคนมาสมัครงานก็ตกใจว่าตกลงนี่มันคุกหรือไม่คุก จากนั้นวันสอบก็เกิดขึ้น ก่อนสอบเจ้าหน้าที่รัฐก็ส่งซองสีน้ำตาลขนาดใหญ่มาให้แล้วก็เขียนว่าเอกสารลับ ป้าก็เปิดดูว่ามันลับอะไร ข้างในก็คือข้อสอบ ซึ่งป้าก็ยืนยันว่าเมื่อเราขอสอบเองเราก็ไม่ต้องการข้อสอบคุณด้วย แล้วนี่ก็ไม่ใช่การดื้อแพ่ง ถึงแม้ที่นี่จะเป็นหน่วยงานของรัฐ เรามองว่าข้อสอบเหล่านี้มันไม่ได้ตอบโจทย์ แล้วทำไมเราต้องผลิตซ้ำ คำถามที่เราต้องตอบให้ได้คือข้อสอบของคุณคืออะไร ข้อสอบนี้มันมาตรฐานนะ มันมาตรฐานอยู่แล้วเพราะมีคนพิมพ์ไปขายให้คนซื้อรอดัก กันเยอะแยะไปหมด แต่คำถามจริงๆ คือมันตอบโจทย์อะไรได้หรือเปล่า บ้านกาญจนาฯ ไม่มีข้อสอบของตัวเอง ถ้ามัวอย่างมาทำเล่นๆ นะ เดี่ยวคนที่ไม่ได้เขาจะมาฟ้องเอา ป้าก็บอกว่าป้าก็ไม่ได้เล่นอะไรสักอย่าง ชีวิตนี้เอาจริงหมดเลย ถึงที่สุดเราก็ขอสอบเอง ไม่ต้องมาถามอะไรเรามาก

การสอบก็เริ่มขึ้น คนก็มา รุ่นแรกๆ น่าจะมาสัก 45 คน พอมาถึงป้าก็ชี้แจงกับเขาว่ายินดีต้อนรับทุกคน ขอให้รู้ว่าไม่ต้องกังวลใจเรื่องเส้นสาย ที่นี้จะไม่มีการกีดกันใดๆ จากนั้นเราจะดูหนังกันหนึ่งเรื่อง คนสอบก็เริ่มงง ดูอะไรคะนี่ หนังก็ประมาณเกือบสองชั่วโมง เรื่อง Freedom Writers ครู Erin ห้อง 203 แรงบันดาลใจของหนังเรื่องนี้มาจากเหตุการณ์ที่ Rodney King ถูกฆ่าแล้วตำรวจไม่ผิด แล้วนำไปสู่การจลาจลใหญ่ใน LA ซึ่งนำไปสู่หนังอีกหลายร้อยเรื่องใน Hollywood ซึ่ง Freedom Writers ก็เป็นหนึ่งในนั้น

Freedom Writers is a 2007 dramatic film starring Hilary Swank, Scott Glenn, Imelda Staunton and Patrick Dempsey.

It is based on the book *The Freedom Writers Diary* by teacher Erin Gruwell who wrote the story based on Woodrow Wilson Classical High School in the Eastside neighborhood of Long Beach, California. The movie is also based on the DC program called *City at Peace*. The title is a play on the term "Freedom Riders", referring to the multiracial civil rights activists who tested the U.S. Supreme Court decision ordering the desegregation of interstate buses in 1961.

The idea for the film came from journalist Tracey Durning, who made a documentary about Erin Gruwell for the ABC News program *Primetime Live*. Durning served as co-executive producer of the film. The film was dedicated to the memory of Armand Jones, who was killed after wrapping up *Freedom Writers*. He was 18 and was shot to death in Anaheim, California after a confrontation with a man who robbed Jones of a necklace in a Denny's restaurant.

Plot

Woodrow Wilson is a formerly high-achieving school which has encountered some difficulties bearing its new racial integration plan. In 1992, in the aftermath of the Los Angeles riots, Erin Gruwell, an enthusiastic young teacher starts at the school, her enthusiasm is challenged when she finds her class is composed of "at-risk" students, the "untouchables," and not the eager-for-college students she expected. Her students self-segregate into racial groups within the classroom. This is problematic, as gang fights break out and, consequently, most of her students stop attending class. Not only is Gruwell challenged with gaining her students' trust on personal and academic levels, but she must do so with very little support from her professional peers and district higher-ups. For example, her department head refuses to provide Gruwell with an adequate number of books for her class because she insists they will get damaged and lost. Instead, she suggests that Gruwell focuses on instilling concepts of discipline and obedience in her classroom.

One night, two high school students, Eva (April Lee Hernández), a Latino-American girl and narrator for much of the film, and a Cambodian refugee, Sindy (Jaclyn Ngan), frequent the same convenience store. An additional student, Grant Rice (Armand Jones), an African-American boy is frustrated at losing an arcade game and demands a refund from the store owner. When he storms out, Eva's boyfriend Paco, as retaliation for losing a fight against Grant that took place earlier during a gang fight at Woodrow Wilson, attempts a drive-by shooting, intending to kill Grant but misses, accidentally killing Sindy's boyfriend. As a witness, Eva must testify at court; she intends to guard "her own" in her testimony.

At school, Gruwell intercepts a racist drawing by one of her high school students and utilizes it to teach them about the Holocaust. She gradually begins to earn their trust and buys them composition books to record their diaries, in which they talk about their experiences of being abused, seeing their friends die, and being evicted. Determined to reform her high school students, Gruwell takes on two part-time jobs to pay for more books and spends a lot more time at school, much to the disappointment of her husband (Patrick Dempsey). Her students start to behave with respect and discover a lot more. A transformation is specifically visible in one student, Marcus (Jason Finn). Gruwell invites various Jewish Holocaust survivors to talk with her class about their experiences and requires the students to attend a field trip to the Museum of Tolerance. Meanwhile, her unique training methods are scorned by her colleagues and department chair Margaret Campbell (Imelda Staunton).

The following semester comes, and Gruwell teaches her class again, making it the second semester of her being their teacher. On the first day of sophomore semester, Gruwell makes her class do a "Toast for Change", allowing everyone to open up about their struggles and what they wish to change about themselves. This inspires Eva to break free of the demands of her father to always protect her own rather than tell the truth; at Rice's trial, she shocks the courtroom by revealing that Paco actually killed the man in the store. On leaving the court, she is attacked and threatened but ultimately spared by members of her gang and ends up going to live with her aunt in order to keep herself safe.

Meanwhile, Gruwell asks her students to write their diaries in book form. She compiles the entries and names it *The Freedom Writers Diary*. Her husband divorces her and Margaret tells her she cannot teach her kids for their junior year. Gruwell fights this decision, eventually convincing the superintendent to permit her to teach her kids' junior and senior year. The film ends with a note that Gruwell successfully prepared numerous high school students to graduate high school and attend college, for many the first in their families to do so.

ถึงที่สุดเขาก็ต้องดู Freedom Writers กัน สองชั่วโมง หลายคนไม่เคยดูหนังมาก่อน ไม่เคยมีทักษะในการดูหนังแม้คุณจะทำบรรยายก็ตาม หลังจากนั้น พอดูหนังจบเราก็ให้เขาจับกลุ่มกันสามคน แล้วก็ตอบโจทย์ให้ได้ว่ามันมีเครื่องมืออะไรในห้องเรียน 203 ของครู Erin ที่นำความขัดแย้งไปสู่สันติภาพ มันมีเครื่องมือที่ตัว แน่นอนมันมีหลายตัวมาก แต่คุณเห็นเครื่องมืออะไร ทำไมคุณเห็นเครื่องมืออื่น เครื่องมืออื่นตอบโจทย์อะไรได้ เขาก็ไปคิดกันมาแล้วก็นำเสนอ ตอนที่นำเสนอจะมีเด็กบ้านกาญจนาฯ สมครใจมานั่งกันเต็มเลยข้างหลัง เมื่อแต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จ เด็กบ้านกาญจนาฯ ก็ต้องอภิปรายกันว่าพี่ๆ เขาเป็นอย่างไรบ้าง ลูก เด็กนี่ก็ออกเลยว่าใครที่จะมาเป็นเจ้าหน้าที่ของเรา และใครไม่น่าจะใช้ อันนี้ก็ผ่านไปฉากหนึ่ง

สุดท้ายทุกคนจะต้องทำงานเดี่ยว งานเดี่ยวก็คือนั่งกันเหมือน classroom เหมือนสอบทั่วไป ทำข้อสอบสี่ข้อเอง หนึ่งที่เราได้ดูวันนี้ ที่เล่นโดย Hilary Swank เป็นหนัง Hollywood (1) ใครที่มีปัญหามากที่สุดในเรื่องนี้ ในทัศนคติของคุณ เด็กคนไหนในห้องเรียน 203 มีปัญหาเยอะที่สุด (2) ถ้าเราให้คุณเขียนจดหมายหนึ่งฉบับถึงเด็กนักเรียนในห้อง 203 คุณจะเลือกเขียนถึงใคร ช่วยเขียนด้วย มีกระดาษให้หนึ่งใบ (3) วันนี้คุณจากใครเพื่อมาสอบกับเรา จากพ่อแม่ จากแฟน หรือจากลูกชาย ไม่ว่าจะคุณจากใครมาสอบกับเราก็คงตาม ช่วยเขียนจดหมายเล่าให้เขาฟังว่าคุณรู้สึกอย่างไรกับการสอบในครั้งนี้ (4) เขียนคำนิยมต่อหนัง Freedom Writers 15 บรรทัด เราพบว่าคนจำนวนหนึ่งเดินมาบอกกับเราว่า สวัสดีครับ ลาก่อน

ถึงที่สุดเราได้คนกลุ่มหนึ่งมาทำงาน แน่นอนเขาก็ไม่ได้เป็นคนเก่ง เลิศเลอหรอก เพราะว่าเขาก็มาจากบ้านหลอมอันเดียวกันกับทุกๆ คนในประเทศนี้ แต่สิ่งหนึ่งซึ่งแตกต่าง เขารู้ว่า ณ ที่แห่งนี้ต้องการใคร และเขาเป็นใคร ทำไมเขาจึงถูกเลือก เราไม่ได้ต้องการคนเก่ง เราต้องการคนที่พร้อมที่จะทำงานในแบบนี้ต่างหาก มันก็ทำให้สถานการณ์ในบ้านกาญจนาฯ คลี่คลายไป เพราะว่าคนที่เข้ามาทำใหม่ๆ ไม่ใช่คุณมาสอบว่าประเทศสุดท้ายที่นายกรัฐมนตรีของเราไปเจรจาคือประเทศไหน แล้วมันเกี่ยวอะไรกับการทำงานต่อไป ที่สำคัญคุณไม่เชื่อมั่นเลยหรือว่าที่เขาจบปริญญาตรีกันมาเขาเรียนอะไรกันมา โลกทัศน์ที่เราต้องการ ชีวิตทัศน์ที่เราต้องการมันคืออะไร คุณไม่เข้าใจหรือไงคุณจึงต้องรับสมัครสอบในแบบนี้

ป้าคิดว่ามันมีระบบที่ผิดพลาดในประเทศเราเยอะมาก เราจึงได้ปัจเจกที่ผิดฝา ผิดตัว กันเต็มไปหมดเลย แต่ที่แ่กว่านั้นก็คือในที่สุดเราผู้ตั้งตงามตอนที่เรียนปริญญาตรีปีสุดท้าย ก็กลับมาเ็นอยู่ในที่ตรงนี้เหมือนคนรุ่นก่อนทุกประการ เราไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไร

ตอนที่เขียนรัฐธรรมนูญป่าจำได้ว่ามีอยู่วันหนึ่ง อาจารย์บวรศักดิ์ชวนคุยเรื่องคุณสมบัติของคนตรงนั้น ตรงนี้ตรงโน้น เป็นการคุยอ่อนเครื่องก่อน ก็เถียงกันประมาณว่าคุณสมบัติของคนที่จะมาทำงานต้องเป็นอย่างไร โดยเฉพาะกระบวนการยุติธรรม โน่นนี่นั่น ป้าก็ anti-climax เนาะ ป้าก็บอกว่าจริงๆ อาจจะไม่ต้องคุยอะไรมากหรอก เพราะเอาเข้าจริงเมื่อเวลาอยู่หน้างานไม่ว่าคุณจะทำอะไรก็ตาม ถึงที่สุดเราจะเหลือความรู้ ป.4 เท่ากันหมดเลย เพราะเราไม่กล้าหาญ เราไม่ยืนยันว่าเราคิดอะไร จุดยืนของเราคืออะไร เราหวังใยว่าเราจะอยู่ได้อย่างไรภายใต้ระบบแบบนี้ ในที่สุดสิ่งเหล่านี้จะฆ่าเราวันละนิดวันละหน่อย ในที่สุดปริญญาที่ไม่มี ความหมายสำหรับพวกเรา ความรู้ก็ไม่มี ความหมาย เพราะว่าเราไม่เคยใช้มัน เราแค่ survive ตัวเองในแบบฉบับที่องค์กรได้มอบให้กับเราเท่านั้นเอง ซึ่งป่ามีความรู้สึกว่ทั้งหมดนี้เป็นความสูญเสียอันใหญ่หลวงมาก

จริงๆ ป้าก็ไม่ได้ทำอะไรมากนัก เพียงแต่ป้าไม่สยบยอมแม้ว่า ที่นี้อาจจะมีเรื่องของกติกาก็จะมากมาย แต่เอาเข้าจริง พอเราทำจริงๆ มันก็ทำได้ แล้วเราก็ไม่ตายด้วย แล้วเราก็ยังเป็นผู้รอด และอาจจะเป็นผู้รอดที่แตกต่าง ไม่มีใครทำอะไรเราได้ ไม่ใช่เพราะเขากลัวเรา แต่ความจริงมันทำไม่ได้อยู่แล้ว อย่างเมื่อหลายเดือนก่อน กรมพินิจฯ สั่งให้ศูนย์ฝึกทั้งหมด 19 แห่ง สถานพินิจอีก 77 แห่ง แต่ง uniform โดยที่

ออกแบบ uniform มาให้เรียบร้อย นี่ไม่นับวันจันทร์แต่งสีก็ไปแล้ว อีก 4 วันก็ต้องแต่ง uniform แบบนี้ คำสั่งนี้ก็มาถึงบ้านกาญจนาฯ เช่นเดียวกัน ป้าก็ตอบกลับไปว่าไม่แต่งเหตุผล เราเดินมาไกลมากแล้ว uniform เป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจ ในคุก ในสถานควบคุม ในที่ที่ความสัมพันธ์แนวตั้งมันแข็งแรง และเราพบว่าบนความสัมพันธ์แนวราบนำไปสู่การแก้ปัญหาได้มากกว่า ไม่มีเหตุผลอะไรที่เราจะไปตั้งสิ่งที่เราได้ละทิ้งมันไปแล้วตั้งนานแล้วกลับมาอีก ดังนั้นเราขอไม่แต่ง จากนั้นเราก็ลุ้นคำตอบ คำตอบก็คือไม่แต่งก็ไม่มีอะไร เขาก็ตอบมา ลงนามโดยอธิบดีกรมพินิจฯ

ป้าก็มีความรู้สึกที่จริง ๆ แล้วหลายๆ เรื่องเป็นสิ่งที่เราต้องแสดงจุดยืนของเราให้ได้ก่อน ที่แปลกกว่านั้นคือมีคน inbox เข้ามาในของป้าเยอะแยะไปหมด หนูไม่อยากแต่ง โนนแน่ะ อู้อยู่ถึงโนนแน่ะ จังหวัดโนนนี่นั่น แล้วทำไมคุณไม่บอกไปล่ะว่าคุณไม่อยากแต่ง ทำไมคุณสยบยอมกันขนาดนั้น แล้วผู้ใหญ่ก็อาจจะไม่หลงทางขนาดนี้ถ้าเราไม่ไปรับใช้จนเกินไป ถ้าเราช่วยกันถ่วงดุลกัน ผู้ใหญ่ก็อาจจะออกมาอีกได้เยอะนะ แต่ก็เหมือนกับเรา spoil ซึ่งกันและกัน กลายเป็นหลงทางกันไป ป้าอาจจะไม่ได้เป็นคนที่เก่งอะไร แต่หลายเรื่องถ้าทำไม่ได้ก็อย่าไปทำ เรียบอกเขาไปจริงๆ ว่าเราไม่ทำก็ไม่เห็นเป็นอะไร

ช่วงปี 2554 ที่น้ำท่วมใหญ่ประเทศไทย บ้านกาญจนาฯ ก็น้ำท่วมใหญ่เหมือนกัน ช่วงแรกเราทำหน้าที่รับใช้สวนกล้วยไม้แถวคลองโยงทั้งหมดเลย ตอนนั้นหยุดทำงานเลย เราเปิดแจ่งไปเลยว่าถ้าใครมีปัญหาต้องการแรงงาน หลายสวนกล้วยไม้ลงทุน 30-40 ล้าน ต่อให้มีเงินก็ไม่สามารถหาคนมาช่วยตัวเองได้ในนาที่นั่น บ้านกาญจนาฯ ก็ stand by เข้าเราก็ออกกันไปหมดเลย ไปช่วยสวนกล้วยไม้ย่านคลองโยง แต่ว่าหลังจากนั้นอีกประมาณเดือนหนึ่ง น้ำมันก็ทะลักเข้ามา ก็ท่วมหมดเลย โดยนโยบายของกรมพินิจฯ ก็คือย่านคลองโยงมันอยู่ไม่ได้ เราอาจจะต้องหาที่ย้ายเด็กไปอยู่ในที่อื่นๆ กัน ก็มีคำสั่งว่าต้องย้าย แต่ป้ามีความรู้สึกที่ว่าถ้าย้ายมันอาจจะเกิดอะไรเยอะแยะไปหมด เด็กก็ไม่ได้คุ้นกับที่อื่นๆ เหลือทางเดียวที่เราควรทำก็คือเราก็จერจากกับพ่อแม่เด็ก พ่อแม่ก็เข้ามาไม่ได้เพราะน้ำท่วมใหญ่ เราก็ให้พ่อแม่ไปรอที่องค์พระที่พุทธมณฑล เราก็จอรถ GMC ของทหารมาขนเด็กไป แล้วก็จeraus ออกแบบกัน ถึงที่สุดเราให้พ่อแม่รับลูกกลับไปบ้าน 2 เดือนกับ 5 วัน เมื่อครบ 2 เดือน 5 วัน โทรเรียก เด็กก็กลับมาหมด ไม่ต้องย้ายสถานควบคุม แล้วเราก็ไม่เห็นจะถูกบอกว่าเราต้องทำอะไร ป้าก็คิดว่าไม่ใช่เพราะเขากลัวป้า บางทีผู้ใหญ่ก็ต้องการคนช่วยคิดเหมือนกัน คนช่วยหาทางออกที่สว่างาม สักวันหนึ่งที่เราเป็นผู้ใหญ่เรารู้ว่าเราอยากได้เพื่อนร่วมทางที่บอกให้เราทำอะไรให้สว่างาม สบตาไปกับคนทั้งประเทศได้เต็มตา เราก็อายุได้เพื่อนร่วมงานแบบนี้เหมือนกันนะ ไม่ใช่เขาอยากให้เรา

เราอยู่ภายใต้การชี้นำของเขาทั้งหมด ถ้าเราส่งงานที่จะบอกว่าอะไรได้และไม่ได้ ป้าคิดว่าบางทีเราจะพัฒนาการเดินทางได้อย่างสมดุลกว่านี้ แต่มันต้องขึ้นอยู่กับทั้งสองฝ่าย แต่ที่ผ่านมาเราสยบยอมมากเกินไป

พรเพ็ญ:

มีคำถามจากข้างล่าง ถามว่าเราทำงานอย่างไรกับเด็กที่ทำความผิดซ้ำ ในกระบวนการที่เราทำงาน ไม่ได้หมายความว่าครั้งแรกจะสำเร็จเลย เขาไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือมีการพัฒนาอะไรเลย เรามีวิธีการอย่างไรในการต้องเผชิญสถานการณ์ที่เด็กผิดซ้ำ ว่าง่ายๆ เราทำไปแล้วดูเหมือนเขายังไม่เปลี่ยนแปลงอะไร

ทิวา:

ป้าคิดว่าประเทศไทยมีอะไรบางอย่างที่แตกต่างจากหลายประเทศในโลก ป้าเคยไปดูงานคุกเด็กที่ Miami ซึ่งถ้าใครเคยดู CSI Miami มันก็สะท้อนว่าในที่แห่งมีการก่ออาชญากรรมเยอะมาก จึงต้องมี CSI Miami, CSI New York เมื่อเราได้ไปเห็นเราก็พบว่าในหลายประเทศในโลก เขาจะพยายามไม่ส่งเด็กเข้าสู่สถานควบคุมโดยเด็ดขาด เขาจะมีเครื่องมือเยอะไปหมดเลย foster home, group home อะไรก็แล้วแต่เพื่อที่จะไม่เอาเด็กเข้าสถานควบคุม เด็กใน Miami ที่จะเข้ามาอยู่ในคุกได้ ต้อง hard core อย่างมาก ต้องอย่างหนักเลย โน่นก็แล้ว นี่ก็แล้ว ในที่สุดจึงจะมา ใน Miami เด็กทำความผิดซ้ำเกือบ 50% ในประเทศไทยของเราทำความผิดซ้ำประมาณ 17% ของที่บ้านกาญจนาฯ ประมาณ 2-3% ที่เราตามของเราเอง ทั้งหมดนี้มันกำลังบอกกับเราว่าเราไม่ใช้กระบวนการ ส่งเด็กเข้าศูนย์ฝึกเร็วเกินไป เพราะว่าเด็กไม่ได้เลวร้ายมาก ที่เหลือ 17% ไม่ใช่เพราะเราทำงานเก่ง แต่เป็นเพราะเด็กไม่ได้เลวร้ายมาก

ถามว่าถ้ามีเด็กที่ทำความผิดซ้ำในบ้านกาญจนาฯ ต้องทำอย่างไร 2-3% นักสถิติบอกว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับเรามันมี เพราะว่าเรารู้จักทั้งนั้น 2-3 คนนั้น เราก็พยายามจะทำงาน โดยทั่วไปเด็กก็ไปเป็นผู้รอด เมื่อไม่กี่อาทิตย์ก่อนเราก็มีเด็กที่ทำความผิดซ้ำต่างๆ ที่ยังไม่ได้ออกไปจากบ้านกาญจนาฯ เพราะเขาได้กลับบ้านแล้วเขาก็ไปก่อคดี ซึ่งเราต้องออกแบบใหม่เป็นพิเศษ เมื่อวันที่ฝันร้ายมาเยือนเรา เราต้องทำอย่างไร เราก็ใช้เด็กสองคนนี่ empower เด็กทั้งบ้าน empower ทุกๆ คน กระบวนการต้องเล่ายาว มันก็ออกมาเป็นเอกสารเล่มหนึ่ง แสดงให้เห็นว่าทุกความผิดพลาดมันสามารถแปรรูปเป็นบทเรียนได้หมดเลย เพียงแต่ว่าเราต้องยอมรับความจริงนั้น

อย่างตอนนี้มีเด็กบ้านกาญจนาฯ 1 คนไปอยู่ในเรือนจำ ถามว่าเราต้องทำอย่างไร เราไปเยี่ยมเขาเดือนละครั้งสม่ำเสมอ เขาต้องไปติดที่เรือนจำอีก 3 ปี จริงๆ การที่เด็กคนนี้ไปติดที่เรือนจำ 3 ปีก็ไม่ควรจะมีเกิดขึ้น เขาอยู่กับเราภายใต้คำพิพากษาที่เขียนว่า เมื่อครบอายุ 24 ปีให้ส่งเข้าเรือนจำอีก 3 ปี โดยทั่วไปพออยู่กับเราครบ 24 ปีศาลจะสั่งปล่อยเลย เพราะว่าคุกเด็กสามารถควบคุมเด็กได้อายุไม่เกิน 24 ปี แต่ต้องทำความผิดก่อน 18 ปราบกฏว่ามีเด็กเปอร์เซ็นต์ไม่สูงที่คำพิพากษาจะห้อยท้ายว่า เมื่อครบอายุ 24 ปีให้ไปต่อเรือนจำ 3 ปี 5 ปี 7 ปี นั่นหมายถึงว่าเขาทำคดีที่รุนแรงมาก หนักหน่อยคนนี้ของเราก็เช่นเดียวกัน คำพิพากษาเขียนว่าให้ไปอยู่ที่เรือนจำ 3 ปี พอครบ 24 ปีป้าก็รายงานศาล ขอเปลี่ยนแปลงคำพิพากษา ซึ่งศาลไม่ยินยอม เราขอไปสองข้อ ข้อที่หนึ่งคือให้อยู่กับเราต่อ 3 ปี ไม่ต้องย้าย ไม่ให้เราเสียของ อุตสาหุ่ซ่อมมาอย่างดีแล้ว กับอันที่สองก็คือ

ให้ปล่อยเลย ไม่ต้องต่อ เราขอแถมอีกสองข้อ เราเรียกกระบวนการอันนี้ว่าขอเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาซึ่งในที่สุดศาลไม่ให้ ศาลยังยืนยันว่าต้องไปเรือนจำเหมือนเดิม

เราก็ได้คุยกับเด็กถึงเรื่องของ Nelson Mandela ก่อนไป มีกระบวนการคุยกันทั้งบ้านว่า Nelson ถูกติดคุก 27 ปี แต่**คุณทำอะไร Nelson Mandela ไม่ได้** เขาออกมายิ่งใหญ่ กระบวนการแบบนี้เราจะทำสม่ำเสมออยู่แล้ว เด็กก็เข้าใจว่าเป้าหมายจะช่วยเขา แต่แล้วทำอะไรไม่ได้ ตอนนี่เราก็ร้องเรียนเรื่องทั้งหมดให้กับประธานศาลฎีกาไปแล้วว่าคำวินิจฉัยนี้น่าจะไม่ชอบ เราก็ทำของเราไปเรื่อยๆ เด็กคนนี้ก็เข้าเรือนจำไปตามปกติ เราก็ไปเยี่ยมเดือนละครั้ง

เด็กเขียนจดหมายหาป้าอย่างสม่ำเสมอเดือนละครั้ง **จดหมายเขางดงามมาก** จดหมายเขาบอกความเป็นมนุษย์ ได้สลับสับเปลี่ยน ป้าก็รวบรวมจดหมายทั้งหมดนี้ให้ประธานศาลฎีกาอีกทีหนึ่ง ให้เห็นว่าเด็กเขางดงามและเติบโต ยกเว้นกระบวนการยุติธรรมเท่านั้นที่ยังไม่งอกงามและไม่เติบโต เด็กคนนี่เขางดงามแล้ว แล้วเด็กเขาบอกกับป้าว่าไม่ถึงปีผมจะพูดภาษาอังกฤษได้ในเรือนจำ จดหมายฉบับที่ 11 เขียนเป็นภาษาอังกฤษหมดเลย ล่าสุดเดือนที่แล้ว ฉบับหลังนี้ สองปีกว่าแล้ว ภาษาอังกฤษดีมากเลย คำสูงศัพท์สูงเต็มไปหมดเลย จนป้าเคยให้คุณวันชัย รุจนวงศ์ซึ่งเป็นอัยการฝ่ายต่างประเทศดูจดหมายฉบับนี้ก็บอกว่าประเทศไทยล้มเหลวในการศึกษาจริงๆ นี่ไปอยู่ในคุกเขียนจดหมายภาษาอังกฤษได้ภาษางดงามมาก ที่เรียนกันในโรงเรียนยังเขียนกันไม่ได้เลย มันแปลว่าอะไร

ทั้งหมดนี้ก็ยังเป็นปัญหาอยู่ ในขณะที่เป็นปัญหาก็มีโอกาส ป้ามีบอร์ดที่ถาวรมั่นคงกรณีหนุ่มน้อยคนนี้ติดอยู่ในบ้านกาญจนาฯ จดหมายทุกฉบับเราจะถ่ายมา โดยเฉพาะจดหมายฉบับสุดท้ายที่เป็นภาษาอังกฤษเราก็ให้เด็กๆ ทุกคนได้เห็น ทุกอย่างมันเป็นบทเรียนได้หมด

ป้าอยากเล่าสักเรื่องหนึ่ง เรื่องนี้เกี่ยวกับพวกหมอย่างมาก ถ้าไม่เล่าแล้วเสียดายมาก หลายปีก่อนที่บ้านกาญจนาฯ เราจับเด็กมาคนหนึ่ง ในคำพิพากษาเขียนว่าต้องไปพบกับแพทย์ที่โรงพยาบาล... เนื่องจากเด็กถูกวินิจฉัยว่าเป็นโรค นอกจากเด็กไปมีคดีแล้วเด็กถูกวินิจฉัยว่าเป็นโรคสมองตื้อตา แล้วเด็กก็มาอยู่กับป้าตอนที่เขามาบังเอิญไม่เอายามาด้วย แล้วบังเอิญป้าก็ไม่มีเชื่อเรื่องนี้ด้วย แต่ว่าเราตัดสินใจเองคนเดียวไม่ได้เราก็เลยโทรคุยกับพ่อแม่เขาว่าถ้าเราไม่รับยาจะเป็นไรไหม พอดีกับว่าเด็กที่มาพร้อมกับเขากลับมาบอกว่าคนบอกว่ามันเป็นซอมบี้ซะป้า ใ้ห้ระวัง มันก็คงเป็น side effect จากยาแต่เด็กเขาไม่รู้หรอก เขาก็เรียกว่าซอมบี้แต่ซอมบี้สำหรับเราในฐานะคนทำงาน นี่คืออัตลักษณ์ซ้อนอัตลักษณ์ อัตลักษณ์เดิมยังไม่คลี่คลายให้เขาเลยใส่อัตลักษณ์ใหม่ที่เป็นลบลงไปอีก เรากำลังทำอะไรกันอยู่ ในที่สุดเราก็เลยไม่รับยา จากการ consult คนรอบข้าง แต่ไม่ consult หมอคนนั้นเท่านั้นเอง

ในประวัติของเด็กก็เขียนไว้อีกว่าเมื่อครบวันที่เท่านี้ คือประมาณ 1 เดือน เราต้องเอาเด็กไป follow up แน่แน่นอนว่าระหว่างนั้นเด็กไม่กินยา อาการซอมบี้ซึ่งเรารู้จักจากเพื่อนๆ ด้วยกันไม่มีแล้ว ค่อยๆ จางลงๆ ทำกิจกรรมได้ตามปกติ พ่อแม่ที่มาเยี่ยมลูกในวันอาทิตย์ก็รู้สึกว่าคุณภาพเปลี่ยนไปเยอะมาก พอครบเดือนเราก็เอาเด็กไปพบหมอตตามนัด หมอก็ถามเลย นึกว่าเด็กหน้าตาดีขึ้นเพราะกินยา บอกว่าเปล่า ไม่ได้กินค่ะ หมอ

ก็ถามว่าทำไมไม่กินล่ะ เรียบอกว่าก็ไม่กิน ที่นี้ไม่กินยาแบบนี้ หมอก็ถามต่อไปอีกว่าคุณทำแบบนี้ได้อย่างไร นี่มันเป็นคำพิพากษาด้วยนะ เราก็บอกว่าขออนุญาตพ่อแม่เด็กแล้ว คำพิพากษาเดียวคือว่ากันอีกที พอจะกลับหมอก็สั่งยาอีก เจ้าหน้าที่ก็โทรมาหาป้าว่าจะเอาไหม ป้าก็บอกว่าไม่เอาไง เราก็ออกมาจากโรงพยาบาลนั้น โดยไม่เอายาอันเดิม

สามวันต่อมาก็มีจดหมายจากศาล เขียนว่าในฐานะผู้อำนวยการ ให้นางทิวา นำเด็กไปโรงพยาบาลอีกครั้งหนึ่งเพื่อรับยา นางทิวาก็เลยตอบศาลไปว่าไม่รับค่ะ ขอบคุณ ไม่รับ จากนั้นอีก 5 วัน คราวนี้เป็นหมายศาลค่ะ นางทิวาและพวก OK ก็ต้องไปแถลงกัน แน่นนอน ป้าไม่ได้มีความรู้มาก ป้าอาจจะมีความเชื่อและศรัทธาในเด็กเหล่านี้ แต่ป้าก็ไม่ได้มีความรู้เท่ากับหมอ ป้าก็ไม่ได้เชื่อว่าหมอมจะมีความรู้บางอย่างที่เหนือกว่าป้า ถึงที่สุดระหว่างที่หมอแถลงกับศาล ทั้งหมอ ผอ.โรงพยาบาล ทั้งใครต่อใครก็มากันเยอะมาก ระหว่างที่หมอเขาแถลง โอ้โฮ งานวิจัยเยอะเยาะไปหมด ทั่วโลกเลย ผู้พิพากษาก็นั่งฟัง ป้าก็นั่งฟัง ขอประทานโทษ ป้าอยากบอกว่าความรู้สึกในใจป้าในนาที่นั่นที่ฟังหมอแถลงร่วม 45 นาที ป้าคิดในใจว่า “แล้วกูจะเอาอะไรแถลงวะ” powerful มาก สิ่งที่หมอพูดมันยิ่งใหญ่มาก

ถึงที่สุดก็ต้องเป็นคิวป้าแล้วสิ แม่เด็กก็มา ตัวเด็กก็นั่งอยู่ในศาลด้วย ป้าก็ยืนยันว่าศาสตร์ที่หมอแถลง ป้าก็ไม่ได้ปฏิเสธอะไรสักอย่าง แต่ไม่เชื่อว่าศาสตร์นั้นจะใช้ได้กับทุกๆ คน ป้าเชื่อว่าศาสตร์ที่เหนือศาสตร์ที่เราได้ทำกับเด็กคนนี้ไปแล้วก็คือความเป็นมนุษย์ของเรา และป้าคิดว่าสำหรับเด็กคนนี้จะไม่ได้เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่หมอเคยเจอมาตลอดชีวิตของหมอ เขาก็มีลักษณะที่แตกต่าง สิ่งที่มีมนพิสูจนไปแล้วก็คือ 1 เดือนที่เด็กไม่ได้รับยาบวกกับเวลาที่รอมมาแถลงศาล ซึ่งเด็กไม่ได้กินยา ไม่มี side effect อะไรเลยที่เป็นความเสียหาย มีเหตุผลอะไรที่เราจะต้องรับยานี้ อีก ที่สำคัญก็คือว่าป้าก็คงจะเหมือนกับพ่อแม่ปกติทั่วๆ ไป เมื่อลูกเราถูกวินิจฉัยให้เป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง ป้าเชื่อว่าคนที่สวมวิญญาณของการเป็นพ่อแม่ เราจะหาหมอคนที่สองเสมอ โดยเฉพาะคำวินิจฉัยนั้นไม่ใช่ปวดหัวตัวร้อนธรรมดา

ศาลใช้เวลาหลายชั่วโมง ในที่สุดศาลก็ถามว่าแล้วบ้านกาญจนาฯ ต้องการอะไร คำตอบของป้าก็คือขอโทษ ไม่เอาหมอคนนี้ เราไม่ต้องการหมอคนนี้และเราไม่ต้องการโรงพยาบาลนี้ ศาลก็ถามว่าบ้านกาญจนาฯ มีทางเลือกอื่นไหม ป้าก็เสนอว่าถ้าจะเมตตาเรา เราขอ consult ใหม่ที่สถาบันราชนครินทร์ ซึ่งในที่สุดศาลก็เปลี่ยนแปลงคำพิพากษาให้ ศาลก็เขียนคำพิพากษาใหม่

เราก็ทำได้ตั้งใจ เรากลับมาบ้านกาญจนาฯ รุ่งเช้าเราก็นัดและพาเด็กไป consult ที่สถาบันราชนครินทร์ ทำโน่นทำนี่ตามระบบของโรงพยาบาล ถึงที่สุดหมอก็ขอปิด case ที่สถาบันราชนครินทร์ ซึ่งป้ายืนยันว่าขออีกสัก 2 ครั้งเถอะค่ะ 2-3 คนโน้นเขาจะได้สบายใจ แม้สถาบันราชนครินทร์ก็รู้สึกตัวเองก็มีคนไข้เยอะอยู่ ถ้าไม่จำเป็นต้องรักษาอะไรก็ไม่ต้อง follow up แล้วมั้ง แต่เราบอกว่าขออีกสักครั้งสองครั้งเถอะค่ะ เพราะมีคนอยากสบายใจเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ เราก็ไปอีกสองรอบ ถึงที่สุดก็จบ

ป้าก็เลยมีความรู้สึกเหมือนกับมันยืนยันเราอีกครั้งว่าบางทีศาสตร์หลายศาสตร์ที่มีอยู่มันต้องปะทะกัน และเราจำเป็นต้องปะทะ ไม่มีเหตุผลอะไรที่เราต้องสยบยอม ไม่มีเหตุผลอะไรที่เราจะเดินตามเส้นที่ถูกขีด

ไม่มีเหตุผล แต่ถ้าเทียบกับความรู้ เราไม่ได้เรียนมามาก ป้าก็ยืนยันกับศาลว่าป้าไม่มีความรู้ แต่ป้าเชื่อ ป้ามั่นใจว่าศาสตร์เหนือศาสตร์คือความเป็นมนุษย์ สำคัญที่สุด ไม่ว่าจะคุณจะเป็นวิศวกร คุณจะเป็นหมอ คุณจะเป็นพยาบาล คุณจะเป็นอะไร ถ้าคุณปราศจากความเป็นมนุษย์ ศาสตร์ของคุณก็ขาดความหมาย

ป้าจะให้ดูเพลงที่มีความหมายมาก ตอนที่ Thai PBS ทำหนังมีการประกาศทึ่งเพลงเข้าประเพื่อ นำไปใช้ประกอบหนัง บ้านกาญจนาฯ เป็นหนึ่งในกลุ่มคนที่ส่งเพลงเข้าประกวด ศุ บุญเลี้ยงเป็นคนตัดสิน เพลงนี้ได้รางวัลที่ 1 กลายเป็นเพลงประกอบหนัง “ก่อน 18” ศุ บุญเลี้ยงก็เคยถามป้าประมาณว่า เด็กเขาก็มีความสามารถ เขียนเพลงเพราะมาก ภาษาก็ดี ร้องก็เพราะ ดนตรีก็ดี แล้วทำไมมาติดคุกกัน ป้าก็บอกว่าป้าตอบไม่ได้ แต่ถ้า ศุ มีโอกาสเจอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการลองถามเขาดูว่ามันเพราะอะไรกัน เพลงนี้ตอนนี้ก็เป็นเพลงประจำบ้าน

*หนึ่งชีวิตที่เคยพลาดไป แต่ไม่ถึงกับต้องท้อใจ หลายพายุคลื่นที่ลูกใหญ่ เมื่อพัดมาแล้วแล้วก็ผ่านไป
ดังละครที่เราแสดง บทบาทบางตอนอาจมีผิดหวัง แต่ชีวิตก็ต้องก้าวไป จะเป็นอย่างไรจะไปถึง*

** ว่าชีวิตและความจริง ต้องเจออะไรมากมาย แต่สุดท้ายตัวเราหากล้มต้องลุกอีกครั้ง*

*** จุดเปลี่ยนชีวิตของฉัน นั่นคือโอกาสที่จะให้กันและกัน ให้ฉันได้รู้ค่าทุกอย่าง กลับมาและมีชีวิตที่ดีกว่าเดิม*

*ในวันนี้นั้นฉันได้เข้าใจ ว่าชีวิตจะเดินอย่างไร ความเข้มแข็งและกำลังใจ คือแรงพลังให้เราก้าวไป * ** ***

ที่บ้านกาญจนาฯ มีวันสุ่เหย้า ทุกวันที่ 16 สิงหาคม มันก็มีที่มาที่ไปเนื่องจากเราพบว่าเด็กจำนวนหนึ่งที่มาอยู่ที่นี้เขาเริ่มรู้สึกว่าเขาไม่ได้มาติดคุก ทั้งๆ ที่เขาก็ไปทำความผิดมา แล้วเขาก็รู้สึกว่าเขาก็อยากมีสังกัดของตัวเอง และบ้านกาญจนาฯ ก็ทำให้เขารู้สึกว่าเขาสง่างาม ถ้าเราเห็นเด็กหนึ่งคนที่แต่งชุดทหารต่างประเทศ เด็กคนนี้ก็มาด้วยคดีฆ่า แต่หลังจากเขาเปลี่ยนวิธีคิด mindset เขาเปลี่ยน วันหนึ่งเขาก็สมัครไปเป็นทหารหน่วยสันติภาพของสหประชาชาติที่ซูดาน ตอนที่ซูดานสิ้นสงครามกลางเมืองก็มีการขอความร่วมมือไปที่สหประชาชาติ สหประชาชาติก็ต้องส่งทหารเข้าไปช่วยสร้างบ้านแปลงเมืองให้กับซูดาน สหประชาชาติก็ใช้งบกำลังจากประเทศอื่นๆ ที่เป็นพันธมิตรกัน ประเทศไทยก็ถูกขอร้องให้ส่งไปหลายผลัด ผลัดละสองร้อยคน คนที่จะไปได้ก็ต้องผ่านการสัมภาษณ์ที่หนักมาก เพราะเขาต้องแบกชื่อของสหประชาชาติ และก็แน่นอนต้องไม่เป็นไม้ขีดไฟแม้แต่ก้านเดียวในดินแดนที่เคยร้อนระอุแบบนั้น ซึ่งถูกสัมภาษณ์อย่างหนักมาก แล้วเขาก็ผ่านด่านเหล่านั้นไปได้ เขาก็สง่างามมาก

ทั้งหมดนี้มันเห็นมาถึงที่สุดแม้ว่าเด็กจะเคยไปก่ออาชญากรรมที่รุนแรง แต่กระบวนการที่เราทำงานกับเขาภายใต้ soft power มันยังจำเป็นอยู่มาก แรงกับแรงไม่สามารถสู้กันได้ ตาต่อตา ก็ช่วยไม่ได้ ป้ายืนยันเราเคยมีเหยื่อหลายคนเดินมาที่บ้านกาญจนาฯ ธรรมดาป้าจะจำหน้าพ่อแม่เด็กได้หมด จำลายมือเด็กได้หมด แต่วันหนึ่งเราก็มีคนแปลกหน้าเดินเข้ามาในบ้านกาญจนาฯ คำถามก็คือเป็นใครกันหรือเปล่า ป้าต้องช่วยอะไรหรือเปล่า คนที่ walk in เข้ามาเพื่อจะ consult เราก็จะมีบุคลากรอีกแบบหนึ่ง นี้เรารู้สึกแปลกๆ อยู่ เมื่อถามไปถามมาเราก็ มีอะไรให้ช่วยไหมคะ คำตอบคือไม่ต้องมาช่วยอะไรฉัน ลูกฉันตายไปแล้ว เด็กบ้านนี้เป็น

คนฆ่าลูกฉัน ฉันมาที่นี่เพราะฉันติดตามงานของคุณ ฉันก็เลยอยากรู้ว่าเอาหัวหรือเอาตีนคิดที่ทำแบบนี้ คือคนส่วนหนึ่งยังไม่เชื่อว่าวิธีที่เราใช้ soft power จะใช้การได้ เขาเชื่อว่าตาต่อตา ฟันต่อฟัน ผิดก็คือต้องชัง ต้องจัดการ และสังคมก็พลอยเชื่อเช่นนั้นด้วย สังคมก็เลยปล่อยให้ทุกเป็นพื้นที่สุญญากาศ เป็นพื้นที่ที่ดำมืด ปล่อยให้เกิดการจัดการแบบไหนก็ได้ แต่เราหาวิธีไม่มายิ่งเราปล่อยให้วิธีแบบนี้เติบโตขึ้นเท่าไร ยิ่งทำให้ด้านมืดของมนุษย์แข็งแกร่งขึ้น เมื่อคนเหล่านี้ถูกปล่อยออกมา ด้านมืดของเขาก็ยังทำงานต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด และทั้งหมดนั้นก็คือผลลัพธ์ซึ่งทั้งสังคมต้องแบกไป ไม่ใช่ว่าคนมันจะดีไม่ได้ ระบบมันไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงให้คนคนหนึ่งเป็นคนดีให้ได้ ซึ่งก็สำคัญมาก

ป่าไม่แน่ใจว่าได้คำตอบเรื่องที่ถูกถามหรือไม่

บ้านกาญจนาฯ เคยมีเด็กคนหนึ่งแม่เป็นพยาบาล วันที่เขาจะออกน่านใจมาก ที่บ้านกาญจนาฯ ก่อนเราจะปล่อยเด็กเราจะให้เขียนงาน 3-4 ชิ้น หนึ่งในนั้นเขียนคล้ายๆ กับงานวิจัย มี 18 ข้อ ซึ่งคำตอบค่อนข้างจะแม่นยำมาก เช่น ถูกจับด้วยคดีอะไร ได้ประกันตัวไหม ตำรวจทำอะไรกับผมที่โรงพัก อัยการ ทนายก็ถามหมดเลย จนถึงข้อสุดท้าย สถานที่แบบไหนที่จะเปลี่ยนมนุษย์ได้ ที่ตำรวจบอกว่าไม่ซ่อมนะ มันปรากฏอยู่ในนี้ว่าซ่อมเสมอ จะมีงานอยู่ชิ้นหนึ่งที่ต้องทำคืนสุดท้าย สำคัญมาก ก็คือบันทึกความรู้สึกก่อนจากถึงป่ามล ซึ่งเด็กจะตั้งใจเขียนมาก เต็มหน้า A4 เสมอ มีอยู่คนหนึ่งซึ่งเขาเขียนดีมาก เราก็ต้องคุยกับแม่ของเขา เด็กเขาก็เปลี่ยนไปเยอะแล้ว แม่ก็เปลี่ยนไปเยอะแล้ว แต่สิ่งที่เด็กเขียนก็ยังยืนยันว่าไม่เปลี่ยนไม่ได้นะ เด็กเขาเขียนเต็มหน้า แต่บางบรรทัดเขียนชัดว่า ที่นี้สำหรับผม บ้านกาญจนาภิเษกพอดีมาก ที่นี้แรงไฟในวันที่ผมต้องการมัน แล้วก็หรีไฟในวันที่ผมไม่ไหวแล้ว สำหรับ ที่นี้พอดีมาก

บางที่เราก็ต้องเรียนรู้จากเด็กๆ แต่การที่เราจะเรียนรู้จากเขาได้ ต้องสร้างเครื่องมือที่จะให้เขาเอาสิ่งเหล่านี้ออกมาให้เรา ในคลิปเราจะเห็นว่าที่บ้านกาญจนาภิเษกเราใช้หนังสือเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ตอนที่ป่าใช้หนังสือ ป่ายังไม่คิดลึกซึ้ง ป่าคิดว่าหนังสือก็มีประเด็นให้เราได้คุยต่อ แต่ปรากฏว่าพอใช้หนังสือต่อเนื่องมาเป็นเวลาร่วมสิบปี สิ่งซึ่งออกมาภายใต้การใช้หนังสือและเรามาค้นพบภายหลังว่ามันเป็นนวัตกรรมก็คือ หนังสือทำให้พลังคลังภาษาและคลังความคิดของเด็กเต็มมาก คลังภาษาคคลังความคิดจะทำให้การ counseling ง่ายขึ้น ระยะเวลาในการ counseling สั้นลง เช่น วันหนึ่งเด็กดู The Rock ซึ่งเด็กมีความขัดแย้งกับพ่อ เราก็ถามว่าแล้วสำหรับผมล่ะครับ บาดแผลในวัยเด็กเป็นอย่างไรบ้าง เล่ากันฟังได้ไหม ความที่ได้ดูหนังสือมาแล้ว เวลาตอบคำถามนี้มันจะตอบได้กว้างมาก ถึงที่สุดเราพบว่าเด็กจำนวนมากมีบาดแผลในวัยเด็ก และหลายคนก็ตอบให้เราเห็นว่าตอนนี้ผมกำลังได้รับการเยียวยาจากทั้งบ้านกาญจนาฯ และพ่อแม่ของผมนี่ถูกเยียวยา ผมคิดว่าอีกสองปีอีกปีกว่าๆ ที่เราอยู่ที่นี้ ผมคิดว่าแผลเราจะหาย

เด็กสามารถสื่อสารกับเราได้ชัดเจน ซึ่งเราคิดว่ามาจากคลังภาษาและคลังความคิดของเขา ในวันนั้นเรามีเด็กคนหนึ่ง เขาเป็นคนเดียวในร้อยกว่าคนที่ตอบว่า “ผมก็ยังเกลียดพ่ออยู่ดี พ่ออยู่ในกล่องความทรงจำของผม และผมก็คงเกลียดเขาไปอีกนาน ป่าเข้าใจนะครับ” OK เมื่อเราได้อ่านเราก็รู้ว่าเด็กมีแผล ถ้าเราไม่ดู The Rock ก่อน อันนี้ไม่ออกนะ พอออกแล้วเราทำอะไรต่อ เราก็มาชวนคุยกัน เราไม่ได้ชวนคุยทันที ต้องทิ้งเวลาไปพักหนึ่ง จากนั้นก็ชวนคุย ตอนคุยง่ายมากเลย เช่น เราถามกลับไปว่า “ผมพอจะนึกออกไหมลูกว่า

วัยเด็กของพ่อเป็นเช่นไร พ่อเคยเล่าให้ฟังใหม่ว่าพ่อเคยผ่านอะไรมาบ้างในวันที่พ่อเป็นเด็ก” “ไม่เคยครับ”
 “แล้วเป็นไปได้ใหม่มาก ที่แท้ที่จริงพ่อก็มีกล่องความทรงจำที่บาดเจ็บเหมือนกัน” “ก็เป็นไปได้ นะครับ ผมว่า”
 “ระหว่างการเกลียดพ่อต่อไป ก็กับการเยียวยาพ่อ อะไรมันน่าจะดีกว่ากัน” แนนอนว่าเด็กยังทำไม่ได้ แต่เด็กเริ่ม
 เข้าใจว่าการยื่นคนละข้างกับพ่อ เป็นปฏิปักษ์กับพ่อมันก็ไม่ได้ช่วยพ่อเลย แล้วเราไม่อาจจะกลับไปอยู่กับพ่อได้
 ด้วยซ้ำไป “จูงมือพ่อไปหาจิตแพทย์จะช่วยใหม่มาก” ก็ไม่ช่วยเหมือนกัน “แต่ถ้าผมเข้าใจพ่อ นั่งต่อหน้าพ่อ จูง
 มือกัน จะช่วยไหม” ก็อาจจะช่วย แนนอนเด็กอาจจะไม่เห็นภาพชัดเหมือนกับที่เราเห็น แต่มันทำให้รู้ว่าเขามี
 การบ้านที่ต้องทำ ที่แตกต่างจากชุดความคิดเดิมของเขาในอดีต คือการเป็นปฏิปักษ์กับพ่อต่อไปไม่รู้จบ ซึ่งหนัง
 ช่วยได้เยอะมาก

เมื่อหลายเดือนก่อนเราดูเรื่อง Thirteen หน้าปกหนังเป็นรูปผู้หญิงเงอะงะจุก เงอะลึน อะไรประมาณ
 นี้ หนัง Thirteen เป็นหนังที่วัยรุ่นทำอะไรเหลวไหล ไร้สาระมาก แต่เราต้องให้เขาดู เราตั้งใจออกแบบ
 สุดท้ายให้เขาเขียน life line ของ Tracy เด็กต้องเขียนสายธารชีวิตของ Tracy ซึ่งเป็นเด็กในหนังคนนั้น จาก
 สายธารชีวิตของ Tracy นั้น moment ที่เท่าไร นาทีที่เท่าไรที่ Tracy เดินเข้าไปในเส้นทางสีดำนั้น

Thirteen is a 2003 American semi-autobiographical drama film directed by Catherine Hardwicke, and written by Hardwicke and Nikki Reed based on events in Reed's life at age 12 and 13. It stars Holly Hunter and Evan Rachel Wood with Wood's character "Tracy" being loosely based upon Reed (Nikki Reed herself co-stars in the role of Evie Zamora). The script was written in six days.[1]

The film caused controversy upon its release, because it dealt with topics such as drug and alcohol abuse, underage sexual behavior and self-harm. The film earned Holly Hunter an Academy Award nomination for Best Actress in a Supporting Role and Golden Globe nominations for Hunter and Evan Rachel Wood for Best Supporting Actress and Best Actress in a Drama, respectively.

Plot

Thirteen-year-old Tracy Freeland begins her school year as a smart and sweet honor student middle school student in Los Angeles. Her divorced mother Melanie is a recovering alcoholic, who struggles to support Tracy and her older brother Mason as a hairdresser. Tracy feels ignored by her mother, who is busy with her fellow ex-addict boyfriend Brady to address Tracy's increasing depression. After being teased for her "Cabbage Patch" clothes, Tracy decides to shed her 'little girl' image and pleads with her mother to purchase trendier clothes. When Tracy wears one of her new outfits to school, she is complimented by Evie Zamora, one of the most popular girls at school. Evie invites Tracy to go shopping on Melrose Avenue in Hollywood but gives her a fake phone number as a prank. Nevertheless, Tracy determinedly shows up on Melrose Avenue and meets up with Evie and her friend Astrid. Tracy is uncomfortable with the two shoplifting and excuses herself to sit outside the store on a bench.

When a distracted rich woman sits next to Tracy, Tracy takes the chance to steal the woman's wallet, which impresses Evie and Astrid. The three go on a shopping spree with the stolen money and Tracy and Evie become fast friends. Evie introduces Tracy to her world of sex, drugs, and criminal activity, much to Tracy's delight. When Evie tells Melanie that her legal guardian/cousin Brooke sent her an email, about her going to a convention in Bakersfield for 2 weeks, she temporarily moves into the Freeland household and discovers that Tracy regularly cuts herself to cope with stress. The two promise to stay friends forever and continue with their self destructive exploits. Although Melanie is concerned about the change in Tracy's behavior and worries about the extent of Evie's influence, she cannot find a way to intervene. Melanie attempts to send Evie home but Evie claims her guardian's boyfriend is physically abusive. A torn Melanie reluctantly agrees to let her stay. As Tracy and Evie become closer, Tracy shuts Melanie further out of her life.

Evie and Tracy get increasingly out of control, each egging the other on. The pair attempt to seduce Tracy's neighbor Luke, a lifeguard in his early twenties, and ditch a family movie night to get high on the streets of L.A. Mason is shocked when he bumps into Tracy wearing sexualized clothing, including thong underwear, but Tracy dismisses his concerns. Later on, the girls take turns inhaling from a can of gas duster for computers for fun and become so intoxicated that they hit each other, accidentally drawing blood.

Melanie attempts to break the girl's friendship by sending Tracy to live with her father but he refuses to take Tracy in. Meanwhile, Melanie goes over to Brooke's house, with Tracy and Evie, to find out what is going on, because she's been calling Brooke for two weeks. They find out that Brooke was hiding because of bad plastic surgery she received. Evie asks Melanie to formally adopt her but Melanie refuses. Tracy meekly supports her mother's decision since Brooke's back. Angry and hurt, a tearful Evie storms off. At school, Evie turns her friends against Tracy and, depressed, Tracy slowly begins to realize the negative effects of her hard and fast lifestyle when she is told she might have to repeat the seventh grade. To her surprise, Brady finds her walking home from school and takes her home where Melanie, Evie, and Brooke are sitting quietly in the living room waiting for her.

Brooke confronts Tracy about her drug use and stealing, having been convinced that Tracy was the bad influence by Evie. Outraged, Tracy insists that Evie was the instigator but Brooke refuses to listen and announces that she is moving Evie to Ojai to keep her away from Tracy. Melanie defends Tracy's innocence but then Brooke pulls Tracy's sleeve up to show Melanie Tracy's self-harm scars, showing that Tracy was troubled long before she met Evie. After a screaming match, Brooke and Evie leave. Tracy weeps in Melanie's arms and attempts to fight against her mother's love, but Melanie embraces her and insists that she loves Tracy regardless. Tracy tearfully pleads with Melanie to let go, with no success. The two fall asleep on Tracy's bed. The last scene shows Tracy spinning alone and screaming on a park merry-go-round during the daytime.

จากนั้นเราก็เอาโจทย์เดียวกันมาให้เขาเขียน life line ของเขาเอง เราเห็นเด็กชัดขึ้น เด็กเห็นตัวเองชัดขึ้น ในคำคิณันต์เด็กแล้วมีเด็กคนหนึ่งขึ้นมาคุยกับป้า เขาบอกว่า “ผมรู้สึกแย่กับการดูหนังวันนี้มาก” ถามว่า “ป้าผิดตรงไหนหรือเปล่าลูก” “ป้าไม่ได้ผิด แต่หนังวันนี้มันทำให้ผมรู้สึกว่าผมไร้สาระมาก ที่ผ่านมา และผมก็อยากบอกป้า ถ้าไม่บอกผมก็คงนอนไม่หลับ” ถามว่ามีอะไรหรือเปล่าลูก กว่าเขาจะเล่าได้นี้นี่ยาวมาก วนอยู่นั่นแหละ เหมือนตั้งหลักอยู่ถนนพหลโยธินจะมานุสาวรีย์ต้องไปอ้อมฉะเชิงเทราอะไรประมาณนั้น ในที่สุดคำตอบก็คือว่าห้าปีที่แล้ว เขาก็เป็นเด็ก nobody child และแน่นอนการเป็น someone มันต้องทำอะไรบางอย่างเข้ามา หนึ่งในนั้นก็คือไปฉีด silicone เข้าอวัยวะเพศ ดูนั่นบ้อเรอเลย ตอนนั้นเขารู้สึกว่าเขาเจ๋ง เขาเจ๋งในหมู่เพื่อน ที่จริงเขาก็รู้สึกแย่มาพักใหญ่แล้วหลังจากทำคดีวิเคราะห์เยอะๆ แต่หนังวันนี้ทำให้เขารู้สึกว่าเขาเล่นกับตัวเองอย่างไม่ถูกต้อง ถามว่าป้าจะช่วยอะไรหนูได้บ้างไหมลูก “ผมก็ไม่รู้เหมือนกัน ผมนอนไม่หลับเท่านั้นเอง ก็เลยมาเล่าให้ป้าฟัง” ป้าก็พลอยนอนไม่หลับไปกับหนูด้วย

ทุกอย่างมันก็มีทางออก เมื่อกี้ถามป้าว่าเวลาทำงานอย่างนี้แล้ว ป้ารู้สึกว่าการจริงหลายเรื่องเราไม่ต้องทำเอง แต่ความที่เราเชื่อว่าเขาไม่ได้ born to be สิ่งที่เขาพาเราให้เราฟังมันต้องไม่หายไปกับสายลม รุ่งเช้าป้าก็ลอง consult ที่ยันฮี ยันฮีก็ให้นำเด็กไปหาหมอ แล้วหมอยันฮีก็นัด admit เลาะเอา silicone ออก โดยไม่ต้องเสียสตางค์เลย 2 ครั้ง ได้ admit ห้องพิเศษด้วยเพื่อไม่ต้องรบกวนกับคนอื่น เพราะเขากลับวัยรุ่นของป้าอายุ

ทุกอย่างมีทางออก เราต้องเชื่อและศรัทธาในสิ่งนั้น หลายเรื่องเราไม่ต้องทำเอง แต่การที่เราจะกล้าหาญไปคุยกับใครได้ กล้าหาญไปหาเหยื่อของเด็กๆ ได้ เราต้องเชื่อก่อนว่าเด็กๆ ที่อยู่ตรงหน้าเรา เขาคือใครกันแน่ เราไม่ต้องตั้งคำถามกับเขาว่าแล้วไปฉีดทำไม ตอนนั้นคิดอะไร ไปถามทำไม ตอนนั้นมันห้าปีที่แล้ว วุฒิภาวะ

mentality ของเขา อะไรหลายๆ อย่างของเขา มันไม่ใช่ใจ แล้วจะถามไปออกสวรรค์วิมานอะไร นาที่นี้มันก็ คงไม่ออก นาที่นี้เราจะทำอะไรได้ล่ะลูก เราจะทำอะไรกันดี ป้าควรจะทำอะไร บอกได้ไหมครับ จริงๆ เขา ไม่ได้เรียกร้อง เขาเพียงอยากบอกป้า

เด็กหลายคนชอบมาเล่าให้ป้าฟังเพราะเขารู้ว่าป้าจะต้องไปบอกกับคนอื่น เหมือนกับเด็กที่ไปฆ่าคนมา 6 คน ที่เขาขึ้นมาเล่าให้ป้าว่าเขาเขียนงานของเขาทุกชิ้น ว่า กูคือนักเลงหล้าศูนย์ฝึก เพื่อให้เห็นว่ากูคือใคร มีง รู้ไหม แนนอน เขาเขียนทุกๆ วัน ป้าก็ไม่ได้เรียกเขามาถาม แต่รอจังหวะว่าเมื่อคำนี้มันหายไปเราค่อยคุยกับ เขา มันก็มีวันผลอสักวันที่คำนี้มันจะหายไป พอคำนี้หายไปเราก็จวนเขาคุย ตอนคุยเขาก็ทำหน้าเก๋มาก เลย เขาก็คงเจอผู้ใหญ่ที่เล่นกับเขาแบบนั้นมาเยอะ เขาก็ต้องแบบ defense mechanism มาก่อนเชียว แต่ พอเราบอกว่า “เปล่านะลูก วันนี้ที่เรียกมาคุยป้าไม่ได้มีอะไรจะตั้งคำถามเลย มีอย่างเดียวเท่านั้นคืออยาก ขอบคุณ เพราะทุกวันที่หนูส่งงานป้า แล้วมันมีว่ากูคือนักเลงหล้าศูนย์ฝึก ลึ้กๆ ป้าก็หวังว่ามันจะหายไปจาก กระดาษ แต่ป้าคงบอกให้หนูเอาออกไปไม่ได้ ป้าจะรอให้หนูเอาออกด้วยความรู้สึกของหนูเอง แต่สิ่งที่ป้ารู้สึก ที่มากที่สุดคือมันเดือนเดียวเองนะลูก ที่หนูมาอยู่กับเรา” จริงๆ เขาอาจจะผลอไม่ได้เขียน ไม่ว่าเขาจะผลอหรือ มันจะเกิดอะไรขึ้น แต่การที่เราแสดงการยอมรับว่าเราต้องการตัวตนในแบบนี้ของเขา ตัวตนในแบบนี้ของเขา มันแสนจะสง่างาม เราก็คงต้องรีบบอกเขา และหลังจากนั้นอีกไม่กี่วันเขาก็มาเล่าให้เราฟังว่า “ความเชื่อของป้า มันแข็งแรง แล้วความเชื่อของป้ามันก็ส่งผลต่อชีวิตผม”

ผู้ฟัง:

กระบวนการทำงานที่อาจารย์ได้พัฒนามาจนถึงวันนี้ ได้มีการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่ทำงานคล้ายๆ กันหรือไม่ มีการเชื่อมโยงไปที่สถาบันการศึกษาหรือสถาบันอื่นๆ หรือไม่

ทิวา:

ขอบคุณมาก เป็นคำถามที่ดี แต่คำตอบยากมาก ป้าอยู่บ้านกาญจนนาฯ มา 12 ปีและเป็นคำถามที่ถูกถามเสมอ ว่ากรมพินิจฯ ได้ adopt สิ่งเหล่านี้ไปบ้างหรือไม่ บ้านอื่นๆ เปลี่ยนไหม ยากมาก เพราะว่าถ้าคนเรายังเชื่อว่าตัวเองมีอำนาจ บ้านแบบนี้ powerful กับ powerless ปะทะกันอยู่ตลอดเวลา แล้วคนก็เชื่อเรื่อง powerful อย่างมาก บางที powerful ของคนก็เป็น defense mechanism ร่วมด้วย เพราะกลัวว่าปัจเจก ข้างหน้าของเรานั้นอ่อนโยนนั่นอย่างนี้ ไม่อย่างนั้นเลย ป้ากินอยู่หลับนอนที่นั่น แทบจะไม่ได้กลับบ้านเลย ไม่มีสักคืนที่ป้ารู้สึกว่ามันอันตรายสำหรับป้า แต่มันยากที่จะทำให้คนอื่นเชื่อว่ามันไม่อันตราย มันยากมาก

ป้าคิดว่ามันยากที่จะส่งคืน เหลือทางเดียวเท่านั้นถ้าจะทำให้สิ่งนี้เป็นนวัตกรรมทางสังคมไทยในแผ่นดินนี้จริง เพื่อตอบโจทย์อื่นๆ อีกมากมายก็คือต้อง privatize ออกมา รัฐมีข้อจำกัดในการทำงาน บางอย่างจริงๆ นี้ไม่ใช่แค่การพูดหรือกล่าวหาของป้า แต่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกนี้ก็บอกว่ารัฐอย่าทำงาน บางอย่าง โดยเฉพาะงานที่ต้องเล่นกับชีวิตของคนในแบบลึ้กๆ แบบนี้ แต่ไม่ได้แปลว่าเอกชนจะทำโดยไม่ได้ ถูกตรวจสอบ ตอนนี้อยู่กำลังศึกษาอยู่เพราะเหลือเวลาอีกปีเดียวสำหรับป้า ดังนั้น กรมพินิจฯ กระทรวง ยุติธรรมต้องดูว่ามันมีกฎหมายตรงไหนบ้างเปิดให้ privatize นั่นหมายความว่าป้าไม่ต้องไปขอเงินต่างประเทศ

เพื่อมาทำงานบ้านกาญจนฯ แต่รัฐไทยต้องจ่ายเงินให้กับป่า แน่แน่นอนว่าป่าต้องยอมรับการทำให้ KPI โดยรัฐไทย ซึ่งป่าก็ยินดี

ส่งบ้านกาญจนฯ กลับไปภายใต้ระบบของรัฐ จะไม่เกิดอะไรขึ้น อาจจะกลับไปเหมือนเดิม ส่วนที่ว่า จะกระจายไปสู่โรงเรียนอื่นๆ หรือเปล่า ตอนนี้ป่าก็พยายามเขียนหนังสืออยู่ 2-3 เล่ม เล่มสุดท้าย ดร.มุสตี รองผู้ว่า กทม. เพิ่งจะอนุมัติให้ทำก็คือวิชาชีวิตทั้งหมดในบ้านกาญจนฯ จะเข้าไปสู่โรงเรียน กทม. ซึ่งทั้งหมดนี้ก็น่าจะทำให้เกิดการขยายจริงๆ ครูก็มีข้อจำกัดในเรื่องเหล่านี้ คือบ้านกาญจนฯ เราใช้หลักสูตรที่เราออกแบบเอง เช่น มีทั้งหมด 8 กลุ่มสาระ หนึ่งในนั้นคือผู้รอดในความขาดพร่อง ครูก็กังวลว่ามันคืออะไร ถ้า Hollywood สร้างหนังจากเรื่องจริง ที่บ้านกาญจนฯ ก็ออกแบบ on true story เหมือนกัน

เพราะว่าเด็กจำนวนหนึ่งเมื่อมาอยู่กับเรา วันแรกป่าโอบกอดผูกข้อมือรับขวัญแล้วป่าก็จะให้คำถามสั้นๆ ให้เขาตอบ ไปทำอะไรมาล่ะลูกเขาจึงให้หนูมาอยู่กับป่าที่นี่ โอ๊ย เราเห็นสมการชีวิตเด็กเลย พ่อที่แม่แม่ที่ผม ผมอยู่กับญาติ เด็กกำลังจะบอกว่าเมื่อองค์ประกอบของครอบครัวของเขาไม่สมบูรณ์ สมการของเขาเท่ากับคนมีปัญหา แต่จริงๆ เรารู้ว่าไม่ใช่สมการแท้ ความจริงก็คือโลกนี้ survive โดยคนที่ไม่ได้สมบูรณ์ ต่างหาก ถึงที่สุดบ้านกาญจนฯ ก็เลยมีวิชาที่หนึ่งที่สำคัญคือ “ผู้รอดบนความขาดพร่อง” ซึ่งเด็กต้องเรียนเรื่อง Steve Jobs ระหว่างสิ่งที่หายไปกับสิ่งที่เหลืออยู่ Steve Jobs ให้คุณค่ากับอะไรเขาจึงเป็นผู้รอด และเป็นผู้เปลี่ยนโลกใบนี้ได้ด้วย จากคนเจ็ดพันล้านคน เขาเป็นหนึ่งในร้อยของคนที่สำคัญมาก เขาไม่มีพ่อแม่ เขาเรียนเรื่องของ Nics ซึ่งไม่มีแขนไม่มีขา มีเรื่องของคนเหล่านี้เป็นพันคนที่เราเอามาเรียนกัน ที่บ้านกาญจนฯ ต้องเรียนวิชาชีวิตอันนี้ ตอนนี้เรากำลังทำเป็นหนังสือเรียนเพื่อให้เห็นว่า ที่บอกว่าลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้มันต้องเอาเรื่องพวกนี้เข้าไป ที่สำคัญเด็กๆ บ้านกาญจนฯ จำนวนหนึ่งบอกกับป่าชัดเจนว่า “ป่ารู้ไหมครับ ถ้าผมเรียนแบบนี้มาก่อนผมไม่ติดคุกนะครับนี่”

พวกเราทุกคนสามารถที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับตัวเราเอง ให้กับทุกๆ คนได้ ถ้าตัวเราเองไม่ยึดอัดจิตใจว่าความงดงามตอนที่เรียนปริญญาตรีปีสุดท้ายมันอยู่ที่ไหน เอามันมาได้ไหมคะ ป่ารู้สึกว่ามันสวยงามมากในทุกๆ คน แต่มันหายไปทันทีเมื่อเราเข้าไปอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และยิ่งหายไปเมื่อเราอายุมากขึ้นๆ ป่ารู้สึกเสียดายมาก เวลาที่ป่าได้คุยกับนักศึกษาปริญญาตรีมาดูงานบ้านกาญจนฯ ไม่ว่าจะป็นนิติศาสตร์ เป็นวารสาร เป็นคณะอะไร ทุกคนสง่างามมาก ทุกคนรู้สึกน้ำตาซึม รู้สึกสะเทือนใจกับเรื่องหลายๆ อย่างที่มันไม่ถูกต้องและชอบธรรม แต่ความรู้สึกเหล่านั้นมันหายไปอย่างมากในวันที่เราเป็นคนทำงานที่แท้จริง ป่าว่าเราไปเอามันกลับมาเถอะ มันยังอยู่ที่ไหนสักแห่งหนึ่งในจิตวิญญาณของเรา ไปหามันให้เจอแล้วเอามันออกมา ถ้าเรามีสิ่งนั้นอยู่ยังเป็นทางรอดของประเทศนี้ ขอขอบคุณค่ะ

พรเพ็ญ:

ขอบคุณป่ามล ทิวา ณ นคร ที่มาแบ่งปันเรื่องราวในวันนี้ มาสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน หวังว่าทุกท่านเมื่อได้ฟังแล้วจะได้ไปค้นหางานที่สามารถทำให้เราองงามและเติบโตได้ และสามารถไปดูบุญนิทรรศการของงานบันดาลใจที่ Hall 9 ได้ด้วย

ถ้าอยากให้อ่านให้เข้าใจงานของป้ามมากขึ้นก็ยังมีอีกเล่มหนึ่งคือ “เด็กน้อยโตเข้าหาแสง” เป็นการรวบรวมเรื่องราวของเด็กเด่นๆ ของป้ามล ให้เราเข้าใจวิธีคิดและวิธีการทำงานของป้ามลเพิ่มขึ้น แล้วก็ติดตามงานของป้ามลได้เรื่อยๆ ทั่วไ